

FORSKNING I NORDIC JOURNAL OF NURSING RESEARCH

En kvalitativ innehållsanalys av en vårdvetenskaplig tidskrift

DESTINA DAG
JENNI TURULIN

Huvudområde: Vårdvetenskap med
inriktning mot omvårdnad
Nivå: Grundnivå
Högskolepoäng: 15 hp
Program: Sjuksköterskeprogrammet
Kursnamn: Examensarbete
Kurskod: VAE209

Handledare: Eija Göransson, Veronica
Sandqvist
Examinator: Martina Summer Meranius
Seminariedatum: 2019-06-04
Betygsdatum: 2019-06-20

SAMMANFATTNING

Bakgrund: Enligt olika lagar och styrdokument betonas sjuksköterskans ansvar kring att hålla sig uppdaterad om den senaste forskningen och att arbeta evidensbaserat. Ett sätt att hålla sig uppdaterad om den senaste forskningen är att läsa vårdvetenskapliga tidskrifter.

Problem: Tidsbrist och andra omgivande faktorer hindrar ibland sjuksköterskan från att vara forskningskonsument. Ett sätt att underlätta för sjuksköterskor som forskningskonsument, är att åskådliggöra vårdvetenskapliga tidskrifter. **Syfte:** Att beskriva den publicerade forskningen i Nordic Journal of Nursing Research, under en treårsperiod.

Metod: Kvalitativ innehållsanalys enligt Elo och Kyngäs. **Resultat:** Praktiska/kliniska frågor var vanligast gällande ämnesområde och sjukhusvård berördes i flest artiklar. Sverige var det land som flest studier genomfördes i, samt det land som flest artikelförfattare var hemmahörande i. Ett sjuksköterskeperspektiv var mest framträdande i artiklarna. Kvalitativ ansats, kvalitativ innehållsanalys och enkäter dominerade gällande artiklars metoder. I majoriteten av artiklarna saknades ett teoretiskt perspektiv. **Slutsats:** Forskningen i NJNR har främst berört en nordisk kontext, med olika typer av vetenskaplig evidens och där det teoretiska perspektivet i många artiklar varit frånvarande. NJNR som tidskrift lyfter många intressanta och varierande ämnen för sjuksköterskor att ta del av, som speglar det komplexa omvårdnadsfältet.

Nyckelord: Evidens, Forskning, Kvalitativ innehållsanalys, Omvårdnad, Vetenskapliga artiklar

ABSTRACT

Background: Different laws and regulatory documents emphasize nurses' responsibilities on being updated with current research and to pursue evidence-based practice. One way to stay updated with current research, is to read nursing journals. **Problem:** Lack of time and other surrounding factors often constrain nurses from being consumers of research. Visualising nursing journals is one way to support nurses as consumers of research. **Aim:** To describe the published research in Nordic Journal of Nursing Research, during a period of three years. **Method:** A qualitative content analysis according to Elo and Kyngäs. **Result:** Practical/clinical issues was the most common subject matter and hospital care represented most of the articles. Sweden represented most authors and was the country where most studies were conducted in. A nursing perspective was prominent. Regarding methods used, a qualitative approach, qualitative content analysis and questionnaires represented many articles. A theoretical framework was absent in most of the articles. **Conclusions:** The research in NJNR, has mainly concerned a nordic context, with varying types of scientific evidence and with an absent of theoretical framework in several articles. Nurses can take part of NJNR as a nursing journal that concerns several varying and interesting topics regarding the complex field of nursing.

Keywords: Evidence, Nursing, Qualitative content analysis, Research, Scholar articles

INNEHÅLL

1	INLEDNING	1
2	BAKGRUND	2
2.1	Sjuksköterskan som forskningskonsument.....	2
2.2	Sjuksköterskans ansvar enligt lagar och styrdokument	3
2.3	Nordic Journal of Nursing Research.....	3
2.4	Tidigare liknande studier och forskning om aktuella ämnesområden.....	3
2.5	Teoretiskt perspektiv.....	6
2.5.1	<i>Evidensbaserad omvårdnad.....</i>	6
2.5.2	<i>Begreppen evidens och evident ur ett vårdvetenskapligt perspektiv.....</i>	7
2.5.3	<i>Evidenshierarki och värdering av evidens</i>	8
2.6	Problemformulering	9
3	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	9
4	METOD.....	10
4.1	Datainsamling och urval	10
4.2	Genomförande och analys.....	10
4.3	Etiska överväganden.....	15
5	RESULTAT.....	16
5.1	Frågeställning 1: Ämnesområden i artiklarna	16
5.2	Frågeställning 2: Vilken vårdkontext berördes?	18
5.3	Frågeställning 3: Vilka länder kom artikelförfattare ifrån och hur var fördelning av antal artikelförfattare per artikel?	19
5.4	Frågeställning 4: Länder som studierna genomfördes i.....	20
5.5	Frågeställning 5: Ur vilket perspektiv var artiklarna skrivna?.....	21
5.6	Frågeställning 6: Vetenskapliga metoder som användes.....	22
5.7	Frågeställning 7: Teoretiskt perspektiv	25
6	DISKUSSION.....	27

6.1	Resultatdiskussion.....	27
6.2	Metoddiskussion	33
6.3	Etikdiskussion	36
7	SLUTSATS.....	36
8	FÖRSLAG FÖR VIDARE FORSKNING	37
	REFERENSLISTA	38

BILAGA A: SÖKMATRIS

BILAGA B: ARTIKELMATRIS

BILAGA C: KVALITETSGRANSKNING

BILAGA D: EXEMPEL UR ANALYSMATRIS

1 INLEDNING

Att vara sjuksköterska innebär en hel del ansvar, och ett ansvarsområde som ingår i sjuksköterskans profession är att hålla sig uppdaterad om den senaste forskningen. Inom sjuksköterskeprofessionen betonas även vikten av en evidensbaserad omvårdnad, som bland annat handlar om att patienter får en vård som är baserad på bästa tillgängliga kunskap. Bland all kunskap och vetenskaplig evidens som produceras, finns vårdvetenskapliga tidskrifter som viktiga källor till forskning för sjuksköterskan att ta del av. Att hålla sig uppdaterad om den senaste forskningen och ta del av vårdvetenskapliga tidskrifter verkar inte alltid helt självklart i sjuksköterskans hektiska vardag. Utifrån samtal med vänner och bekanta som är sjuksköterskor, uppfattas rollen som forskningskonsument som komplicerad och tidskrävande. Uppfattningen är vidare att sjuksköterskan inte alltid håller sig uppdaterad om den senaste forskningen, såvida det inte gäller att fylla kunskapsluckor inom ett visst ämnesområde. Tid åt att vara forskningskonsument verkar vara en bortprioriterad del i sjuksköterskans vardag, utifrån observationer från tidigare verksamhetslagda utbildningar på olika håll. Verkligheten verkar inte spegla det som sjuksköterskeprofessionens lagar och styrdokument betonar som en viktig del i sjuksköterskans ansvarsområde. Det är därför viktigt att den forskning som berör sjuksköterskor lyfts fram. Det finns idag en mängd olika vetenskapliga tidskrifter och andra källor som är viktiga tillgångar när det gäller vetenskap och forskning riktad till sjuksköterskor. En källa till forskning är tidskriften: Nordic Journal of Nursing Research, som valts att bearbetas i detta examensarbete. Tidskriften anses av bland annat Svensk sjuksköterskeförening vara en viktig källa till forskning, som riktar sig till sjuksköterskor och som bidrar till att patienter och anhöriga får en god och säker vård.

Examensarbetet utgick från intresseområdet ”analys av en vårdvetenskaplig tidskrift under en treårsperiod” som initierades av Forskargruppen MDH/HVV (Care, Recovery & Health). Intresseområdet upplevdes annorlunda i förhållande till de andra föreslagna intresseområdena, vilket tillsammans med tidigare observerade erfarenheter kring forskningskonsumtion, väckte en nyfikenhet att veta mer om innehållet i en vårdvetenskaplig tidskrift. I val av tidskrift fanns ett särskilt intresse att undersöka publicerad forskning som berörde en nordisk kontext, varför Nordic Journal of Nursing Research valdes. Förhoppningen med detta examensarbete är att medföra ökad kunskap kring den senaste publicerade forskningen och om Nordic Journal of Nursing Research, som en vårdvetenskaplig tidskrift.

2 BAKGRUND

Bakgrunden inleds med tidigare forskning om sjuksköterskan som forskningskonsument, följt av en redogörelse av sjuksköterskans ansvar enligt lagar och styrdokument. Vidare beskrivs *Nordic Journal of Nursing Research* som den vårdvetenskapliga tidskrift som valdes för att analyseras i detta examensarbete. Sedan följer en redogörelse av tidigare liknande studier och forskning om aktuella ämnesområden. Sökstrategi och kvalitetsgranskning av bakgrundsartiklarna är redovisade i bilagor. Se bilaga A: Sökmatrix, Bilaga B: Artikelmatrix och Bilaga C: Kvalitetsgranskning. Slutligen presenteras examensarbetets teoretiska perspektiv och bakgrunden avslutas med en problemformulering.

2.1 Sjuksköterskan som forskningskonsument

Tidigare forskning visar att olika faktorer kan försvåra sjuksköterskans roll som forskningskonsument. I en studie av Bohman, Ericsson och Borglin (2013) intervjuades sjuksköterskor i fokusgrupper. Ur studien framkom bland annat att sjuksköterskor uppfattade forskning som väldigt teoretiskt, komplicerat och överflödigt. Vidare beskrev vissa sjuksköterskor att omvårdningsforskning kändes främmande för dem och att de inte kände att de behärskade grundläggande metoder för att söka fram forskning. Tidsbrist och den omgivande arbetsmiljön upplevdes som faktorer som hindrade sjuksköterskorna att ägna tid åt att vara forskningskonsumenter. Samma faktorer uppfattades som hinder av sjuksköterskor på en ortopedisk avdelning, i en studie av Berthelsen och Holge-Hazelton (2015), vars syfte var att undersöka sjuksköterskors attityder kring forskning generellt i klinisk verksamhet. Tidsbrist, brist på intresse och brist på kunskaper uppfattades hos sjuksköterskorna på den ortopediska avdelningen, som personliga faktorer som påverkade sjuksköterskornas roll som forskningskonsumenter. Andra kontextuella faktorer som uppfattades som hinder, var brist på stöd från kollegor och chefer, samt brist på utbildning och vägledning i den kliniska verksamheten. Många av sjuksköterskorna i studien av Berthelsen och Holge-Hazelton (2015), skattade sina självuppfattade kunskaper lågt gällande exempelvis att värdera vetenskapliga artiklar, medan intresset generellt för forskning skattades medelhögt bland hälften av sjuksköterskorna.

I en annan studie av Berthelsen och Holge-Hazelton (2018) intervjuades en grupp forskande sjuksköterskor angående upplevelser kring forskningskulturen i klinisk verksamhet. Sjuksköterskorna beskrev bland annat att utvecklingen kring en forskningskultur bland sjuksköterskor i klinisk verksamhet, är problematisk på grund av att det exempelvis saknas en akademisk tradition i sjuksköterskeprofessionen. De forskande sjuksköterskorna beskrev sina personliga erfarenheter av att vara forskare och samtidigt arbeta som kliniskt verksamma sjuksköterskor. Erfarenheterna var att det fanns en kultur i den kliniska verksamheten som inte accepterade eller gav stöd för forskningsanvändning och de forskande sjuksköterskorna kunde ibland känna sig exkluderade av sina arbetskollegor. Sjuksköterskorna beskrev sina roller som forskare, som en blandning mellan en forskare och en sjuksköterska med två uppsättningar av skilda normer och värderingar (Berthelsen & Holge-Hazelton, 2018).

2.2 Sjuksköterskans ansvar enligt lagar och styrdokument

Enligt Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska (Svensk sjuksköterskeförening, 2017) har en sjuksköterska ett eget ansvar för att ständigt hålla sig uppdaterad, att fördjupa sig i den senaste forskningen och utveckla sina yrkeskunskaper. Sjuksköterskan ska även analysera sin egen kompetens tillhörande styrkor och svagheter med ett kritiskt tänkande för att kunna utöva yrket med hög kvalitet och ge en god vård på bästa möjliga sätt. Patientsäkerhetslagen (PSL, SFS 2010:659) beskriver i 6 kap 1§ att "Hälso- och sjukvårdspersonalen ska utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet". I International Council of Nurses (ICN) etiska kod för sjuksköterskor (Svensk sjuksköterskeförening, 2014) beskrivs vikten av att ha en relation mellan forskningen och sjuksköterskeyrket. Sjuksköterskan ansvarar för att aktivt utveckla sin professionella kunskap utifrån forskning. I ansvaret ingår det även att arbeta fram och tillämpa riktlinjer inom bland annat omvårdnad och forskning. Den nya forskningen och tekniken som sjuksköterskan använder sig av i sitt arbete ska vara inom de riktlinjer som vården har och vara förenlig med vårdtagarens rättigheter, säkerhet och värdighet. ICN uppmanar dessutom sjuksköterskestudenter och sjuksköterskor till att samarbeta med exempelvis en sjuksköterskeförening, med att tillämpa etiska riktlinjer för bland annat forskning. På så sätt ska det bidra till att sjuksköterskor använder sig av den senaste forskningen om hälsa och omvårdnad för att alltid sträva efter att ha en evidensbaserad verksamhet med den bästa möjliga kunskapen (Svensk sjuksköterskeförening, 2014).

2.3 Nordic Journal of Nursing Research

År 1981 startades tidskriften med namnet: Vård i Norden. År 2014 övergick Vård i Norden till det nuvarande namnet: Nordic Journal of Nursing Research (NJNR). Ansvarig utgivare för NJNR är SAGE Publications från Storbritannien. Frekvensen för utgivning är kvartalsvis. Artiklarna i tidskriften är på engelska och är Peer review granskade (Ulrichsweb, u.å.). NJNR är en internationell vetenskaplig tidskrift som förmedlar kunskap om omvårdnad och omvårdnadsforskning. Tidskriften lyfter globala frågor och strävar efter att utveckla kunskap som ökar förståelsen för det multidimensionella omvårdnadsfältet samt dagens komplexa hälsoproblem. Forskningen i tidskriften berör alla områden inom omvårdnaden i en nordisk kontext, men välkomnar även andra länder att bidra till forskningen. Utgivningen av NJNR är ett samarbete mellan Vårdförbundet, Svensk sjuksköterskeförening och SAGE Publications. Redaktionen bakom tidskriften består av medlemmar från olika länder, bland annat från alla de nordiska länderna (Sverige, Finland, Norge, Danmark och Island) samt Storbritannien, Australien och Kanada (SAGE Publishing, u.å.).

2.4 Tidigare liknande studier och forskning om aktuella ämnesområden

I en omfattande studie av Mantzoukas (2009) undersöktes flera omvårdnadstidsskrifter med en hög impact factor under åren 2000–2006. En kvantitativ metod med en icke-experimentell kvantitativ innehållsanalys användes. En stor mängd forskningsartiklar

samlades in i studien och sammanfattningarna i dessa artiklar analyserades med avseende på undersökningsmetoder, typen av evidens och problemområden. I kategorin för metod var icke-experimentell (39%) den vanligaste använda metoden, i kategorin typ av evidens var det vanligast med beskrivande studier (46%) och i kategorin problemområde var kliniska/praktiska problemområden (45%) vanligast.

I en annan studie av Smith (2010) gjordes en longitudinell analys av sju omvårdnadstidskrifter mellan åren 1977 och 2008, för att undersöka trender och utvecklingar inom de mest dominerande internationella vårdvetenskapliga tidskrifterna. Analyser gjordes bland annat kring citeringsfrekvens och Impact factor. Ur studien framkom bland annat att tidskrifternas citeringsfrekvens ökat med 700% mellan åren 1977 och 2008, från ett genomsnitt på 360 citeringar år 1977 till ett genomsnitt på runt 2600 citeringar år 2008. Antalet citeringar ökade med 65 per år från 1977 till 2008. Gällande Impact factor poäng var det största medelvärdet 0,6 poäng, med en ökning av 0,03 poäng per år i de analyserade tidskrifterna. En av slutsatserna som Smith (2010) drog var att en ökning i impact factor i tidskrifterna indikerade på att vårdvetenskaplig forskning hade fått en ökad uppmärksamhet genom tiderna.

Vehvilainen-Julkunen (2012) vars syfte var att beskriva utvecklingen av omvårdnadsforskningen i Finland, undersökte artiklar publicerade i den finska tidskriften: *Hoitotiedelehti* (på finska). Artiklarna som undersöktes var publicerade mellan år 1989 och 2008. En kvantitativ metod användes där datainsamlingen genomfördes med hjälp av formulär och data analyserades och presenterades statistiskt. Vehvilainen-Julkunen (2012) kom fram till att områden inom klinisk praxis var det mest förekommande ämnena i de undersökta artiklarna, följt av metodologiska frågor och frågor som berör sjuksköterskeutbildning. En kvalitativ metod användes nästan i hälften (47%) av de undersökta artiklarna, kvantitativ metod stod för en tredjedel och resten av mixade metoder. Den mest populära analysmetoden var innehållsanalys och majoriteten av artiklarna var på en beskrivande nivå, medan 4% av artiklarna innehöll interventionsstudier. De mest populära datainsamlingsmetoderna som användes var enkäter (37%), intervjuer (28%) och litteraturstudier (25%). Patientperspektiv i de undersökta artiklarna var mest förekommande (31%) följt av sjuksköterskeperspektiv (18%), sjuksköterskestudentperspektiv (11%) och resten av andra perspektiv såsom anhörigas, lärares och ledares perspektiv.

En annan kvantitativ studie av Wong, Tam, Wong och Cheung (2013) gjordes med en citeringsanalys för att identifiera de mest citerade artiklarna som publicerades i 89 omvårdnadstidskrifter från 1956 till 2011. Wong m.fl. (2013) kom fram till att de 50 mest citerade artiklarna hade publicerats i 10 omvårdnadstidskrifter mellan 1970 och 2005 varav de flesta hade publicerats från 1986 till 1995. Den mest citerade artikeln hade mottagit 784 citeringar och de vanligaste ämnena som förekom var metodologi för kvalitativa studier, validitetsprocedurer och vård och omsorg i cancer och psykisk hälsa, medan de vanligaste studiedesignerna var litteraturöversikter med metaanalyser och instrumentvalidering.

Gaskin och Happell (2013) gjorde en statistisk kraftanalys av artiklar publicerade i volym 19 och 20 i tidskriften: *Journal of Mental Health Nursing*. Tjugotre artiklar innehållande statistiska studier inkluderades i studien och analyserades avseende deras kraft att påvisa

små, medel och stora effektstorlekar gällande exempelvis stickprov. Studierna analyserades även gällande om och hur de redovisade sina kraftanalyser. Ur studien framkom att studierna som analyserades, hade en statistisk signifikant effektstorlek på medelnivå. I 90% av artiklarna rapporterades inga justeringar efter fel i tester. En tidigare kraftanalys påvisades endast i 17 % av artiklarna, test för korrelationer och regressioner var kontinuerligt rapporterade i alla artiklar men andra test var i majoriteten av artiklarna frånvarande.

Med en retrospektiv studiedesign undersökte Palese, Coletti och Dante (2013) omvårdnadstidskrifter med en hög impact factor. Tidskrifterna undersöktes avseende publikationseffektivitet, tiden mellan datainsamling fram till publikation. Vidare undersöktes skillnader i publikationseffektivitet gällande olika studiedesigner. Ur studien framkom att ett genomsnitt på 2,5–3 år var tiden det tog från datainsamling fram till publicering. De studiedesigner som hade snabbast process på ett genomsnitt på 1,3 år var metaanalyser, följt av systematiska litteraturöversikter med ett genomsnitt på 1,9 år. De studiedesigner som krävde längst tid var fall-kontroll studier (4 år), kohortstudier (3,5 år) och experimentella studier (3,2 år).

I en bibliometrisk analys av Zeleznik, Blazun Vosner, och Kokol (2017), studerades publikationstrender i tidskriften: *Journal of Advanced Nursing (JAN)*, under en 40 års period, från 1976–2015. Zeleznik m.fl. (2017) studerade hur tidskriftens litteraturproduktion såg ut och identifierade tidskriftens olika publikationstyper. Vidare undersöktes de mest produktiva författarna, avhandlingarna, institutionerna och länderna med hjälp av en beskrivande bibliometrisk analys. Studien visade på positiva trender i litteraturproduktion i tidskriften: *JAN*, men på den senaste tiden hade antalet publicerade artiklar minskat. Studien visade även att den mest produktiva institutionen var från Storbritannien, gällande framgångsrik publicering i tidskriften. Baserat på tidskrifternas titlar och abstracts gjordes en tematisk analys, där de mest förekommande ämnesområdena presenterades kronologiskt. Innan år 1995–1998 låg fokus på sjuksköterskeutbildning och undervisning. Från år 1999–2001 var frågor kring etik, teori och praktik mest förekommande. Vidare i period år 2002 – 2004 var betydelsen av forskning och forskning inom klinisk verksamhet aktuellt. Runt år 2005 ägnades mycket fokus på kvalitét i sjukvård till kvinnor och barn. Vidare år 2006 låg unga människor och fysisk aktivitet i fokus. Fokus på varierande forskningsmetoder inom sjuksköterskeprofessionen florerade som mest år 2010 och därefter.

Avslutningsvis presenteras en studie av Giménez-Espert och Prado-Gascó (2019) som undersökte sex vårdvetenskapliga tidskrifter med hög impact factor under åren 2012 – 2017. En beskrivande bibliometrisk analys gjordes för att undersöka den vetenskapliga produktionen i tidskrifterna och bibliometriska kartor användes för att visualisera innehållet i tidskrifterna. Ur studien framkom att antalet publicerade artiklar varierade mellan 174 och 1239 bland de olika tidskrifterna, med ett genomsnitt på 656,17. Tidskriften: *Journal of Advanced Nursing (JAN)* producerade nästan dubbelt så mycket artiklar än genomsnittet. Artiklarna i de analyserade tidskrifterna hade sitt ursprung i 84 olika länder, varav USA och Storbritannien var de mest produktiva länderna som tillsammans stod för 40 % av alla publikationer. Publikationerna hade även sitt ursprung från 2980 olika institutioner varav de mest skapande institutionerna var Griffith University och King's College London. De fem

mest citerade institutionerna var: University of Pennsylvania, King's College London, University of Manchester, Maastricht University och Karolinska Institutet. Ur de analyserade artiklarna framkom vidare att 11 371 olika författare stod för publikationerna, varav Leino Kilpi och Chaboyer W var två av de sju mest produktiva författarna. Aiken LH och Sermeus W var två av de åtta mest internationellt citerade författarna. Den mest citerade artikeln var publicerad i tidskriften: International Journal of Nursing Studies (IJNS) och var skriven av Aiken LH med 118 citeringar. Ur en tematisk analys av titlar och abstract i de valda artiklarna framkom att ordet "patient" var mest förekommande, följt av ordet "student" och "sjukhus".

2.5 Teoretiskt perspektiv

Examensarbetets teoretiska perspektiv utgår ifrån olika aspekter av evidens som beskrivs av Eriksson, Nordman och Myllymäki (1999), Eriksson och Nordman (2004), Willman, Bahtsevani, Nilsson och Sandström (2016), samt Polit och Beck (2017). Ett teoretiskt perspektiv om olika aspekter av evidens lämpar sig bra i detta examensarbete, som ett perspektiv att tolka resultaten emot i examensarbetet. Evidens är ett mångfacetterat begrepp med olika betydelsedimensioner och som på olika sätt kan relateras till forskning. Olika aspekter av evidens kan även relateras till sjuksköterskor, då sjuksköterskor som forskningskonsumenter behöver arbeta evidensbaserat, ha ett vetenskapligt förhållningsätt, samt att systematiskt sammanställa och värdera olika former av vetenskaplig evidens. Examensarbetet i sig handlar om att beskriva forskningen och därmed även evidensen som producerats i den vårdvetenskapliga tidskriften NJNR.

2.5.1 Evidensbaserad omvårdnad

Evidensbaserad omvårdnad och evidensbaserad vård, samt andra definitioner så som engelskans evidence-based practice (EBP) eller evidence-based nursing (EBN) florerar på olika sätt i litteraturen och forskningen. Den gemensamma nämnaren för alla dessa definitioner handlar enligt Willman, Bahtsevani, Nilsson och Sandström (2016) om ett förhållningsätt, en vilja att grunda vårdbeslut utifrån bästa tillgängliga vetenskapliga bevis. Det handlar även om en process, ett arbete där vetenskapliga bevis har systematiskt granskats, värderats och sammanställts. Evidensbaserad vård refererar till all hälso- och sjukvårdspersonal medan evidensbaserad omvårdnad refererar till sjuksköterskor. I det här examensarbetet har evidensbaserad omvårdnad valts som definition då det specifikt berör sjuksköterskor. Evidensbaserad omvårdnad enligt Willman m.fl. (2016) innebär i den dagliga verksamheten för sjuksköterskan att integrera de bästa tillgängliga vetenskapliga bevisen och tillsammans med patienten komma fram till bästa omvårdnadsbeslut. För att kunna integrera de bästa vetenskapliga bevisen behöver sjuksköterskan kunskap om att tillämpa systematiska granskningar och sammanställningar av de tillgängliga vetenskapliga underlagen.

Willman m.fl. (2016) poängterar att evidensbaserad omvårdnad ska ses som ett komplement till vårdideologi, erfarenhet, förmåga till empati och etiskt förhållningsätt. Det vetenskapliga underlaget utgör endast en del av flera olika delar som utmärker den goda omvårdnaden. I

processen för beslutsfattande innebär det för sjuksköterskan att integrera evidens med andra kunskaper så som klinisk erfarenhet, patientens erfarenheter och värderingar, samt tillgängliga resurser och andra omgivande faktorer.

2.5.2 Begreppen evidens och evident ur ett vårdvetenskapligt perspektiv

Ur en etymologisk och semantisk analys av begreppen evidens, så betyder evidens att veta, att se, erfara, känna och att ha en uppenbar visshet. Evidens hör vidare ihop med något som är naturligt, äkta, uppenbart, påtagligt och sant (Eriksson, Nordman & Myllymäki, 1999). Vidare ur ett vårdvetenskapligt perspektiv ses evidens begreppet som mångdimensionellt som består av en yttre och inre dimension. Den inre dimensionen förknippas till den vårdande substansen, det vill säga den vårdande verkligheten, som ses som något naturligt, äkta, sanningslika och riktigt. För att vårdandet ska bli evident krävs att den vårdande substansen synliggörs i vårt handlande, tänkande och etiska hållning. Den yttre dimensionen förknippas med vetenskaplig kunskap och bevis. Den vetenskapliga kunskapen utvecklas genom att mångsidig vårdvetenskaplig forskning införlivas i vårt tänkande, samt synliggörs i vår hållning och vårt handlande (Eriksson, Nordman & Myllymäki, 1999). Det som är evident är det som är synliggjort. Att försöka uppnå det evidenta innebär att framhäva det sanna relaterat till en specifik sak eller substans (Eriksson & Nordman, 2004).

I en ytterligare fördjupad språklig och etymologisk analys av begreppet evidens, så har Eriksson och Nordman (2004) skapat en evidensteori, där evidens beskrivs som ett huvudelement hos sanningen och som ett begrepp förknippat med sanningsbegreppet. Synen på sanning skiftar inom olika vetenskapliga perspektiv. Inom den humanvetenskapliga, till skillnad från den naturvetenskapliga traditionen, ses sanningen inte som något entydigt som finns utan det handlar om det "sanningslika" eller det "sannolika". Det framkommer vidare fyra olika betydelsedimensioner ur evidens begreppet. Dessa är att "se och inse", att "veta", att "vidimera" och att "revidera". Att "se och inse" berör vår syn. För att "veta" utgör synen en grund. Kunskapssynen har en betydelse för vad vi kan veta och vad som kan göras vetbart. Att "vidimera" innebär att försäkra sig om att något överensstämmer med den verkliga sanningen. Vidimering sker i det vetenskapliga arbetet genom att fastställa om någonting är sant, om ett sekundärt innehåll har drag av originalet (idealet). Att "revidera" innebär att granska, förändra och förnya. Det innebär vidare att granska förhållandet mellan det aktuella, potentiella och det ideala (Eriksson & Nordman, 2004).

Den evidensteori som skapats av Eriksson och Nordman (2004), kan ses som ett tankemönster, där en dialektisk rörelse sker mellan ideal och verklighet. Rörelsen sker mellan visionen, evidensen, vidimeringen och slutligen revideringen där det granskas, bearbetas, förnyas och ideal jämförs med verkligheten.

Eriksson och Norman (2004) presenterar även olika uttrycksformer av evidens. En av dessa är vårdvetenskapens evidens som relaterar till det vårdvetenskapliga tänkandet som genomsyrar vårdkulturen. Vårdandets kärna görs synligt i ett vårdvetenskapligt förhållningssätt och språk. En annan uttrycksform för evidens är vårdforskningens evidens som refererar till att resultat av vårdvetenskaplig forskning värderas utifrån ett visst teoretiskt perspektiv och blir synligt genom att resultaten utgör grund för vårdandet av

patienter i olika situationer. Den tredje och sista uttrycksformen som nämns är vårdorganisationens och ledarskapets evidens som handlar om att olika beslut inom ledningen och organisationen grundar sig på vårdvetenskaplig kunskap. Det handlar vidare om att det inte alltid är forskning och vetenskap som har betydelse för vad som synliggörs, det har även med makt att göra.

2.5.3 Evidenshierarki och värdering av evidens

Polit och Beck (2017) menar att det finns en konsensus bland de flesta forskare, att resultat från rigorös forskning är av största vikt när det gäller användbar evidens. Men det är inte fastställt om vad som utgör en rigorös forskning och vad som kan kvalificeras som den bästa evidensen. Många olika evidenshierarkier har publicerats, där många gånger RCT-studier (Randomized controlled trials) setts som den högsta nivån av evidens.

Den evidenshierarki som Polit och Beck (2017) presenterar, är baserad på studiers olika evidensproducerande strategier relaterat till vilken forskningsfråga som ställs. Att systematiska litteraturöversikter ses på toppen av evidenshierarkin beror på att den bästa evidensen anses komma ifrån noggrant syntetiserande av flera olika studier. Att RCT-studier tillhör den andra nivån beror på undersökningsstrategins natur. De olika nivåerna av evidens förklaras med att för exempelvis terapifrågor utgör enstaka RCT-studier nivå två i evidenshierarkin, medan systematiska litteraturöversikter av flera RCT-studier utgör nivå ett i typen av evidens. Den tredje nivån av evidens gällande terapifrågor utgörs av kvasi-experimentella studier. Men ställs istället en forskningsfråga som handlar om prognoser, utgörs nivå ett av systematiska litteraturöversikter av kohortstudier, nivå två utgörs av enstaka prospektiva kohortstudier och nivå tre utgörs av fall-kontroll studier. Kvalitativa studier som går på djupet gällande specifika fenomen ses i botten av evidenshierarkin då evidenseffektivitet gällande interventioner är låg. Men om en forskningsfråga handlar om att söka en fördjupad förståelse av ett fenomen så är RCT-studier i sin tur lägre evidensproducerande.

Polit och Beck (2017) menar att det finns olika evidenshierarkier beroende på vilken forskningsfråga som ställs och inom varje nivå i evidenshierarkierna kan evidenskvaliteten variera. Det handlar även om hur väl studien är designad och genomförd. Vissa studier trots att det exempelvis är en RCT-studie kan ha så stora brister som gör att den hamnar lägre ner gällande evidensnivå. Den bästa evidensen utgörs av forskningsresultat som bland annat är metodologiskt lämpliga, rigorösa, reliabla och kliniskt relevanta. Evidensnivån ökar när forskningsmetoderna är övertygande och när det funnits många tidigare bekräftande studier, samt när evidensen har utvärderats och sammanställts noga (Polit & Beck, 2017). Enligt Willman, Bahtsevani, Nilsson och Sandström (2016) är den sammanvägda evidensstyrkan beroende av hur forskargruppen analyserat det vetenskapliga underlaget. Styrkan av det vetenskapliga underlaget beror i sin tur på bland annat de inkluderade studiernas kvalitet, studiernas samstämmighet, överförbarhet och effektstorlek med mera.

Eriksson och Nordman (2004) menar att den "bästa evidensen" bör omfatta alla möjligheter och en syn av verkligheten som berör mer än det direkt givna. Vidare beskrivs att etik och evidens hör ihop och refererar till den "goda sanningen", där evidensen alltid är relaterat till

patienten, vad som är gott för patienten. Det är i sista hand alltid den individuella patientens bästa som svarar an på frågan om vad som är evident.

2.6 Problemformulering

Tidigare liknande studier kring tidskrifter och artiklar har varit omfattande och berört forskning internationellt. Studier har haft fokus på stora omvårdnadstidskrifter med hög impact factor och undersökt tidsperioder som sträcker sig långt bak i tiden. Ur de sammanställningar som gjorts kring tidigare forskning under de senaste tio åren, har NJNR som tidskrift inte varit objekt för analys. Eftersom NJNR främst berör forskning i en nordisk kontext och är en tidskrift som bland annat betonas av Svensk sjuksköterskeförening som viktig forskningskälla, är det aktuellt att analysera NJNR som vårdvetenskaplig tidskrift och den forskning som publicerats i tidskriften under de senaste åren. Tidigare forskning visar att sjuksköterskans roll som forskningskonsument kan vara komplicerad och omgivande faktorer hindrar ibland sjuksköterskan att ägna tid åt att hålla sig uppdaterad om den senaste forskningen. Forskning upplevs även av vissa sjuksköterskor som främmande och svårt att söka fram. Genom att beskriva den publicerade forskningen i NJNR, kan en inblick ges av tidskriftens ämnesområden med mera, så att sjuksköterskor lättare kan se vad tidskriften som en viktig källa till forskning innehåller. Evidensbaserad omvårdnad lyfts ständigt fram som fokus i sjuksköterskans ansvarsområde. I detta examensarbete blir evidens begreppet på olika sätt synligt, vilket kan stödja sjuksköterskors orientering i forskningsdjungeln.

3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet är att beskriva den publicerade forskningen i tidskriften: Nordic Journal of Nursing Research, under en treårsperiod.

Syftet genererar följande sju frågeställningar:

1. Vilka ämnesområden skrivs det om?
2. Vilken vårdkontext berör artiklarna?
3. Vilka länder kommer artikelförfattare ifrån och hur är fördelningen av antal artikelförfattare per artikel?
4. Vilka länder är artiklarnas studier genomförda i?
5. Är artiklarna skrivna ur ett patient-, anhörig-, sjuksköterskestudent-, sjuksköterske-, eller annat perspektiv?
6. Vilka vetenskapliga metoder används?
7. Vilka teoretiska perspektiv används?

4 METOD

Metoden som valts för detta examensarbete är en kvalitativ innehållsanalys med deduktivt förhållningssätt enligt Elo och Kyngäs (2008). Analysen utgår ifrån manifest innehåll. I metodavsnittet nedanför presenteras datainsamling och urval. Vidare beskrivs genomförande och analys.

4.1 Datainsamling och urval

Förlagsdatabasen SAGE journals användes för att få tillgång till alla de artiklar som ingår i detta examensarbete. SAGE journal ger tillgång till ett stort antal volymer, utgåvor och artiklar i NJNR. Syftet var att undersöka NJNR under en treårsperiod. En treårsperiod valdes då tiden för examensarbetet var begränsat. Artiklar ur volym 36, 37 och 38 valdes, vilket motsvarar volymer utgivna från åren: 2016–2018. Artiklar publicerade i andra volymer exkluderades. Volymer som valdes motsvarar de senaste tre åren med kompletta volymer, år 2019 innehöll endast en utgåva. Endast artiklar analyserades, alla andra typer av dokument som exempelvis ledarkolumner och brev till redaktören exkluderades. En utgåva av NJNR ges ut varje kvartal med varierande antal artiklar cirka 6–10 per utgåva. Antal artiklar totalt som analyserades i det här arbetet var 79 varav 30 i volym 36, 25 i volym 37 och 24 i volym 38. Innehållet som analyserades var artiklarnas abstracts som gav information för att kunna besvara frågeställningarna om ämnesområde, vårdkontext, teoretiskt perspektiv, metod, författare, länder och om artiklarna var ur ett patient-, anhörig-, sjuksköterskestudent-, sjuksköterske- eller annat perspektiv.

4.2 Genomförande och analys

En kvalitativ innehållsanalys är enligt Elo och Kyngäs (2008) en känd metod för att analysera dokument eller kommunikation av olika slag. En innehållsanalys gör det möjligt att sortera stora mängder av ord för att sedan skapa olika kategorier där ord som sorteras in i samma kategori, får en gemensam innebörd. Syftet med innehållsanalys är att nå fram till en bred beskrivning av ett fenomen, där analysen leder till ett resultat med olika kategorier som beskriver fenomenet. Innehållsanalys kan göras utifrån både manifest och latent innehåll, där manifest innehåll är det som direkt uttrycks i texten medan latent innehåll även kan vara exempelvis tystnad, miner, kroppshållning och suckar.

En kvalitativ innehållsanalys valdes för detta examensarbete då metoden är anpassningsbar och passar bra när en stor mängd data ska analyseras. En annan fördel är att analysen kan göras både på kvalitativa och kvantitativa data. Metoden kan vidare göras på ett induktivt eller deduktivt sätt. I detta examensarbete valdes ett deduktivt förhållningssätt, vilket enligt Elo och Kyngäs (2008) innebär ett förhållningssätt som utgår från tidigare kunskaper, teorier eller modeller, vilket innebär en rörelse från det generella till det specifika. Till skillnad från det induktiva förhållningssättet som i organiseringsfasen innebär en öppen kodning och

gruppering av data, innebar det deduktiva förhållningsättet i det här arbetet att skapa en strukturerad analysmatris med förutbestämda kategorier som data grupperades in i. De kategorier som skapades är baserade utifrån tidigare liknande studier (Mantzoukas, 2009; Vehvilainen-Julkunen, 2012; Zeleznik, Blazun Vosner & Kokol 2017) och utifrån läroboken: *Vetenskaplig teori och metod – från idé till examination inom omvårdnad* av Maria Henricson (Red.). (2017). Men gällande huvudkategorierna *land* och *teoretiskt perspektiv*, så var subkategorierna inte förutbestämda för land och namn på teorier, utan namnen på land och teorier skrevs in fritt i analysmatrisen. Det deduktiva förhållningssättet innebar också att jämföra och tolka resultatet i examensarbetet mot tidigare forskning och det teoretiska perspektivet om olika aspekter av evidens som beskrivs av Eriksson, Nordman och Myllymäki (1999), Eriksson och Nordman (2004), Willman, Bahtsevani, Nilsson och Sandström (2016), samt Polit och Beck (2017).

Elo och Kyngäs (2008) beskriver att metoden i huvudsak innebär tre faser: förberedelse, organisering och rapportering. I förberedelsefasen bestäms vad som ska vara i fokus för analysen, det kan vara ord eller ett tema. Att bestämma sig för hur detaljerad undersökningen ska vara, vilka urval som ska göras och vad som ska analyseras är även viktigt. Nästa steg innebär att sträva efter en förståelse för det som ska läsas och ett helhetsperspektiv. Syftet är att få en fördjupad förståelse av materialet, varför materialet ska läsas om flera gånger. I organiseringsfasen skapas en matris med kategorier. Därefter granskas innehållet i materialet som samlats in och kodas in i de kategorier som skapats i matrisen. Slutligen i rapporteringsfasen rapporteras analysprocessen och resultatet. Resultatet kan visas i form exempelvis visuella kartor och tabeller. Nedanför kommer varje fas redovisas steg för steg hur genomförandet av analysen i examensarbetet gick till.

Förberedelsefasen: Det som låg i fokus för analys av alla artiklarna i NJNR var artiklarnas abstract som innehöll information om det som svarade an på syftets frågeställningar om ämnesområde, vårdkontext, författare, land, perspektiv, metod och teoretiskt perspektiv. I de fall som informationen inte var tillräcklig, laddades artikeln ner i full text. Arbetet med att läsa alla artiklars abstracts delades upp på hälften var mellan båda författarna av detta arbete. Den individuella läsningen innefattade att läsa några abstracts åt gången i olika omgångar och inte allt på en gång, så att en djupare förståelse skulle uppnås om materialet. När båda var klara med sin halva av materialet, byttes abstracts med varandra och samma procedur gjordes om igen. Till slut hade alla abstracts läst grundligt, minst två gånger av båda författarna. Läsningen av alla abstract lästes elektroniskt via datorn och anteckningar om det innehåll som framkom i artiklarnas abstract antecknades i separata Word dokument. Läsningen av alla abstract samt de anteckningar som gjordes om artiklarna, skulle ske på ett strukturerat, identiskt och överenskommet sätt för att försäkra att båda författarna fått med det väsentliga av artiklarnas innehåll som svarar an på examensarbetets frågeställningar.

Organiseringsfasen: När alla artiklar bearbetats individuellt, började ett gemensamt arbete med att skapa en analysmatris med olika kategorier. Anteckningarna från förberedelsefasen jämfördes med varandra och i de fall där olikheter fanns, diskuterades detta tillsammans, så att en samstämmighet rådde kring det som skulle kodas in i analysmatrisen. I samband med att anteckningarna jämfördes, grupperades den data som framkommit från artiklarna, in i analysmatriserna utifrån de kategorier som skapats. De

huvudkategorier som skapades i analysmatrisen är baserat på de frågeställningar som examensarbetets syfte genererat: titel, ämnesområde, vårdkontext, land, metod, perspektiv och teoretiskt perspektiv. Se bilaga D: Exempel ur analysmatris. Nedan följer en ingående beskrivning av hur analysmatrisen med tillhörande kategorier skapats och hur data organiserats:

I analysmatrisen har varje huvudkategori en egen kolumn där data grupperats utifrån olika subkategorier. Information om artikelns tillhörande volym, utgåva och artikelnummer noterades även i en egen kolumn i matrisen. Artikelns utgåva har betecknats med en siffra i parentes. Artikelnumret har betecknats med "A" följt av en siffra, där exempelvis "A1" står för första artikeln i utgåvan.

Titel: Artiklarnas fullständiga titelnamn noterades i kolumnen: *titel*.

Ämnesområde: De 12 subkategorier som skapades till huvudkategorin ämnesområde var: *Praktiska/kliniska frågor, forskning, utbildningsfrågor, hälsofrämjande frågor, sjukdomsförebyggande frågor, vårdkvalitet, etiska/existentiella frågor, vårdrelationer, vårdkultur, e-hälsa, terapier/interventioner/projekt* och *övrigt*. Artiklarna grupperades in i de subkategorier som i helhet lämpade sig bäst för att beskriva artikelns innehåll. De subkategorier som skapades till *ämnesområde* är till stor del baserade på tidigare liknande studier (Mantzoukas, 2009; Vehvilainen-Julkunen, 2012; Zeleznik, Blazun Vosner & Kokol 2017).

Artiklar som grupperades in i subkategorin *praktiska/kliniska frågor* inkluderade sjuksköterskor eller andra yrkeskategorier, gällande kompetensfrågor, ledarskap, ledning, ekonomi, kostnadseffektivitet, beslutsfattande, kunskaper, problem, processer, utmaningar med mera i den kliniska/praktiska verksamheten. Subkategorin *forskning* skapades för att sortera in artiklar som handlade om forskning, forskningsmetoder, teorier, forskningsproblem, forskningsanvändning i klinisk verksamhet, evidensbaserad vård eller andra frågor allmänt rörande forskning. I subkategorin *utbildningsfrågor* sorterades alla de artiklarna som handlade om utbildningsfrågor relaterat till sjuksköterskor, sjuksköterskestudenter, lärare eller andra yrkeskategorier. *Utbildningsfrågor* refererade även till läroplaner, verksamhetsförlagd utbildning, frågor gällande akademien, utbytesprogram eller andra områden allmänt gällande utbildning.

I subkategorin *hälsofrämjande frågor* sorterades alla artiklar in som handlade om individers välbefinnande, livskvalitet, sociala relationer och sociala sammanhang. *Hälsofrämjande frågor* refererade även till folkhälsa, global hälsa, sjuksköterskors eller andra yrkeskategoriers hälsofrämjande arbete. *Sjukdomsförebyggande frågor* refererade till sjukdomsförebyggande frågor rörande individer, grupper, sjuksköterskor eller andra yrkeskategorier, exempelvis screening, trycksårprevention eller annat specifikt sjukdomsförebyggande arbete. Subkategorin *vårdkvalitet* refererade till patienters tillfredsställelse med vården gällande exempelvis information och tillgänglighet. *Vårdkvalitet* refererade även till personcentrerad vård, patientsäkerhet, risker, komplikationer och vårdskador med mera.

I subkategorin *etiska/existentiella frågor* sorterades artiklar in som handlade om etik, andligt, palliativ vård, förluster, när sjukdom eller annan händelse förändrar livet eller svåra medicinska beslut. Även erfarenheter eller upplevelser av specifika fenomen som exempelvis hopp, kärlek, omsorg, ensamhet och sorg inkluderades i subkategorin *etiska/existentiella frågor*. *Vårdrelationer* omfattade olika aspekter av vårdrelationer, så som bemötande, kommunikation, vårdande samtal, delaktighet med mera mellan patient-, anhörig-, och sjuksköterska, eller annan vårdpersonal, eller sjuksköterskestudenter. *Vårdkultur* förknippades med artiklar som handlade om miljöns betydelse, arbetssätt, kultur, regler, normer, rutiner, vanor, tankar, handlingar, attityder eller beteenden bland olika arbetsgrupper eller i olika kliniska verksamheter.

Subkategorin *e-hälsa* omfattade frågor gällande kommunikation, dokumentation, patientjournaler, medicinteknik, internetanvändning och telefonrådgivning med mera. *Terapier/interventioner/projekt* refererade till jämförelse och/eller utvärdering av specifika terapier, projekt, interventioner eller behandlingar bland olika grupper. Slutligen skapades subkategorin *övrigt* för artiklar som inte skulle passade in någon av de ovanstående subkategorierna. I de fall som en artikel sorterades in i *övrigt*, noterades det specifika ämnesområdet och sammanställdes mer detaljerat i resultatet.

Vårdkontext: Till huvudkategorin *vårdkontext* skapades subkategorierna: *sjukhusvård, sjuksköterskors utbildning, primärvård, psykiatrisk vård, kommunal vård, hemvård, barnhälsovård, skolhälsovård, barnmorskevård, förllossningsvård, prehospitalvård, vård utomlands, rehabiliteringvård* och *övrigt*. Subkategorierna skapades efter en snabb överblick av materialet om vilka vårdkontexter som kunde förekomma. En del artiklar kunde urskiljas i flera vårdkontexter, men den vårdkontext som valdes, speglar den vårdkontext som studien i huvudsak utspelade sig i. Alla de artiklar vars vårdkontext inte var specificerat eller om det exempelvis handlade om hälsa allmänt i samhället, sorterades in i *övrigt* kategorin och beskrevs mer ingående i resultatet. I en inledande fas av examensarbetet användes först huvudkategorin *kontext*, men under arbetets gång uppmärksammades att kontext skulle bli för mångfacetterat, varför huvudkategorin *kontext* ändrades till *vårdkontext*.

Land: I kolumnen för *land* noterades vilket land eller vilka länder artiklarnas studier ägde rum i. Det noterades även hur många artikelförfattare studierna hade och vilka länder artikelförfattarna var hemmahörande i. Informationen om hur många författare varje artikel hade och vilket land varje författare tillhörde framkom i artikelns abstract när pekningen lades över artikelförfattarnas namn. I de fall där det saknades information om artikelförfattarnas land, söktes namnen fram på Google för att få fram ytterligare information.

Perspektiv: Huvudkategorin *perspektiv* skulle illustrera vilka personer som var informanter för studien, det vill säga om studien var ur ett patient-, anhörig-, sjuksköterska-, eller sjuksköterskestudentperspektiv. Därmed skapades subkategorierna: *sjuksköterska, patient, anhörig, patient- och anhörig, patient- och sjuksköterska, anhörig- och sjuksköterska, sjuksköterskestudent- och sjuksköterska, patient-, anhörig- och sjuksköterska, patient- och sjuksköterskestudent, anhörig- och sjuksköterskestudent* och

slutligen en subkategori som fick heta *annat*. *Annat* omfattade alla artiklar vars perspektiv inte passade in i någon av de ovannämnda kategorierna. I de fall som en artikel sorterades i *annat*, noterades detta och beskrevs mer ingående i resultatet. I de fall sjuksköterska nämndes som informanter tillsammans med exempelvis läkare eller annan vårdpersonal sorterades artikeln in i subkategorin *sjuksköterska*, eftersom ett sjuksköterskeperspektiv var framträdande. Men om endast exempelvis läkare och fysioterapeuter nämndes sorterades artiklarna in i *annat* kategorin, då ett sjuksköterskeperspektiv saknades.

Metod: I kolumnen med huvudkategorin *metod* skrevs artiklarnas ansats, forskningsmetod och datainsamlingsmetod. Underkategoriseringen av artiklarnas ansats, forskningsmetod och datainsamlingsmetod har inspirerats av kategoriseringar av metod som gjorts i en tidigare liknande studie av Mantzoukas (2009). Stöd har även hämtats från läroboken *Vetenskaplig teori och metod – från idé till examination inom omvårdnad* av Maria Henricson (Red.). (2017). De subkategorier som skapats omfattar inte alla metoder som finns utan är baserat på de mest vanligt förekommande metoderna. För att illustrera artiklarnas ansatser skapades subkategorierna: *kvalitativ, kvantitativ och mixade metoder*.

Subkategorier som skapades för att illustrera forskningsmetod fick heta: *grounded theory, fenomenografi, fenomenologisk hermeneutisk, fenomenologisk, hermeneutisk, etnografi, aktionsforskning, fallstudie, kvalitativ innehållsanalys, annan kvalitativ studie, metasyntes, metaanalys, litteraturöversikt, randomiserad kontrollerad studie, kontrollerad experimentell studie, okontrollerad experimentell studie, kohortstudie, fallkontrollstudie, longitudinell studie, prospektiv studie, tvärsnittsstudie, retrospektiv studie, annan kvantitativ studie* och *övrigt*. För att illustrera datainsamlingsmetoderna skapades subkategorierna: *journaler/protokoll, intervjuer, berättelser, fokusgruppsintervjuer, enkäter, observationer, litteratursökning* och *övrigt*. Subkategorierna *övrigt* skapades för de artiklar vars metoder inte kunde grupperas med säkerhet i någon av de ovannämnda subkategorierna. I de fall där artikeln kunde grupperas i flera subkategorier gällande datainsamlingsmetod, exempelvis om artikeln nämnde både intervjuer och enkäter, skrevs båda subkategorierna in i matrisen, i kolumnen för *metod*.

Teoretiskt perspektiv: I huvudkategorin *teoretiskt perspektiv* noterades namnet på teorin i de fall som ett tydligt och namngivet teoretiskt perspektiv framkom i artikeln. För att kategorisera och sortera teoretiska perspektiv, skapades subkategorierna: *teori, konceptuell modell*, och *ej teori (N/A)*. "N/A" är en engelsk vedertagen förkortning som översatt till svenska motsvarar "ej tillgänglig" eller "finns inte". Kategorisering av teoretiska perspektiv har baserats på Polit och Becks (2017) beskrivningar av olika typer av teorier och modeller.

Teori refererade till teorier eller modeller på olika abstraktionsnivåer, som exempelvis grand-, middle-range- och micro/ situationsspecifika teorier så som Polit och Beck (2017) beskriver det. Artiklar kategoriserades i *konceptuell modell* om det teoretiska perspektivet hade en lägre abstraktionsgrad och det teoretiska perspektivet var mindre strukturerat och omfattande om ett visst fenomen.

För att sortera artiklarnas teoretiska perspektiv i rätt kategori, söktes information fram om de teorier som var tydligt namngivna och beskrivna i artiklarna. Stöd hämtades även i Polit och Becks (2017) beskrivningar om teorier och modeller. För att urskilja ett teoretiskt

perspektiv krävdes att artikeln med tydliga ord förklarade att studien var baserat på en viss namngiven teori eller modell. I annat fall skrevs *ej teori (N/A)* då ett teoretiskt perspektiv inte kunde urskiljas med säkerhet.

När analysmatrisen var klar och all data grupperats utifrån de olika kategorierna, gjordes en ytterligare gemensam genomgång av matrisen för att säkerställa att matrisen var ifylld på ett konsekvent sätt.

Rapporteringsfasen: Analysmatrisen skrevs ut i pappersformat för att få en bättre överblick av hela matrisen. Sedan användes programmet Excel som stöd för räkningsarbetet och för att skapa tabeller och diagram för att visualisera resultatet. En Excel fil skapades där alla huvudkategorierna fylldes i, förutom titelkategorin. Excelfilen fylldes i med samma ordningsföljd och med samma struktur som i analysmatrisen. Men i Excel filen skapades en separat kolumn för land där studien var genomförd, samt en separat kolumn för artikelförfattarnas land. Separata kolumner skapades även för ansats, forskningsmetod och datainsamlingsmetod. Två separata kolumner skapades även för att underlätta räkningsarbetet för teoretiskt perspektiv. I den ena kolumnen skrevs namnet på teorin och i den andra kolumnen fylldes i vilken nivå av teori eller om teori ej fanns.

När kategorierna och data överförts till Excel filen, användes funktionen ”sortera A -Ö” för varje enskild kolumn, vilket gjorde att subkategorierna och data hamnade i bokstavsordning. Detta gav en bättre överblick över subkategorierna och underlättade det manuella räkningsarbetet. Det manuella räkningsarbetet gjordes direkt på datorskärmen med Excel filen uppe. Efter att varje enskild kolumn sammanställts, noterades summan av de olika subkategorierna på separat papper. Allting kontrollräknades minst två gånger av båda författarna av detta examensarbete. När det manuella räkningsarbetet var klart, skapades olika tabeller och diagram i Excel för att visualisera resultaten.

4.3 Etiska överväganden

Det här arbetet handlar om att analysera artiklar i en tidskrift. Det innebär att ingen enskild person riskerar att ta skada. De etiska överväganden som gjorts i det här arbetet gäller främst motivering och tillvägagångssätt av detta examensarbete. Enligt Kjellström (2017) är det viktigt att undersöka något av betydelse, att studien håller god kvalitet och vetenskapligt värde. Vidare så är det viktigt att etiskt motivera en studie och reflektera kring val av studie och tillvägagångssätt. Det gäller att välja en metod som matchar forskningsfrågan samt att se till att arbetet är praktiskt genomförbart (Kjellström, 2017). Vidare har oredlighet försökt att undvikas. Oredlighet innebär enligt Kjellström (2017) att en person med avsikt ändrar och förvränger det vetenskapliga arbetet. Ett exempel på oredlighet är att plagiera text, det vill säga att använda någon annans text utan att ange källan. Det fanns även i åtanke att det kan finnas risk med att göra feltolkningar kring artiklar som är skrivna på engelska och att översättningen till svenska kan innebära att texter och ord får en annan innebörd. Enligt Kjellström (2017) kan studenten ibland ha bristfälliga kunskaper i engelska vilket kan resultera i feltolkningar av artiklar.

5 RESULTAT

Resultatet presenteras i samma ordningsföljd som syftets frågeställningar presenterats i tidigare avsnitt om syfte och frågeställningar. Resultatet presenteras i skriftlig form med tal och procent. Resultaten illustreras även med bilder på tabeller eller diagram.

5.1 Frågeställning 1: Ämnesområden i artiklarna

Bild 1: Bilden illustrerar fördelningen av ämnesområden i artiklarna

Fördelningen av olika ämnesområden bland artiklarna var ganska jämn. Av de sammanlagt 79 artiklarna, var praktiska/kliniska frågor det mest vanligt förekommande ämnesområdet som förekom i cirka 22% av artiklarna (n=17). Därefter representerades hälsofrämjande frågor i 14 artiklar, 10 artiklar var inriktade på utbildningsfrågor och 9 artiklar kategoriserades i ämnesområdet terapier/interventioner/projekt. Vidare handlade 8 artiklar om frågor som relaterades till vårdrelationer, 7 artiklar handlade om etiska/existentiella frågor, 5 artiklar hade en inriktning på forskning, 4 artiklar skrev om frågor relaterat till vårdkultur och 3 artiklar beskrev frågor inom e-hälsa. De ämnesområden som var minst förekommande var vårdkvalitet (n=1) och sjukdomsförebyggande frågor (n=1). Inga artiklar sorterades in i övrigt kategorin för ämnesområden (Bild 1).

Exempel på en artikel som kategoriserades i praktiska/kliniska frågor var en artikel som handlade om hur samarbete mellan ett universitet och klinisk verksamhet kunde påverka vården av äldre.

Inom ämnesområdet forskning kategoriserades till exempel en artikel som handlade om diskussion kring en viss forskningsmetod. Många av artiklarna som kategoriserades till forskning handlade om praktiska problem eller uppfattningar relaterat till forskning bland sjuksköterskor. Utbildningsfrågor handlade oftast om frågor där sjuksköterskestudenter var

involverade och till exempel handlade en artikel om hur sjuksköterskestudenter kunde lära sig om kulturell kompetens via ett studentutbytesprogram.

Exempel på en artikel som relaterades till hälsofrämjande frågor, handlade om sjuksköterskestudenters uppfattningar kring hur sjuksköterskan kan bidra till hälsa. Den artikeln som kategoriserades i sjukdomsförebyggande frågor handlade om en studie där komplikationer och trycksår undersöktes relaterat till användning av endotrakealtub.

I kategorin för vårdkvalitet handlade artikeln om att jämföra komplikationsgraden vid kejsarsnitt hos patienters första och andra graviditet. Vidare undersöktes hur många patienter som valde vanlig förlossning istället för kejsarsnitt efter att ha lärt känna sin barnmorska i förväg. Inom ämnesområdet etiska/existentiella frågor handlade bland annat en artikel om en studie där attityder kring abort och fostermissbildning undersöktes hos par som väntade barn. En annan artikel som berörde etiska/existentiella frågor handlade om personer som upplevt en kris i livet relaterat sjukdom.

I ämnesområdet vårdrelationer kategoriserades exempelvis en artikel som handlade om barnsjuksköterskors erfarenheter av att ha hälsodialoger med icke svensktalande föräldrar. En annan artikel som hade frågor relaterat till vårdrelationer handlade om mötet mellan ambulanspersonal och anhöriga till äldre patienter.

Inom ämnesområdet vårdkultur handlade en artikel om hur sjuksköterskor som invandrade från sina hemländer till Norge upplevde att arbeta i den norska sjukvården. En annan artikel beskrev vårdpersonalens upplevelser kring den sociala miljön i primärvården. Vidare handlade en artikel om sjuksköterskors erfarenheter av hur det är att arbeta med läkare under ronder.

E-hälsa kategoriserades i tre artiklar varav en handlade om telefonrådgivning, en om dubbeldokumentation och en tredje om informationsöverföring i journalsystem. En artikel som sorterades in i terapier/interventioner/projekt var till exempel en studie där jämförelse gjordes bland olika kvinnor som vårdats på en fristående förlossningsklinik.

5.2 Frågeställning 2: Vilken vårdkontext berördes?

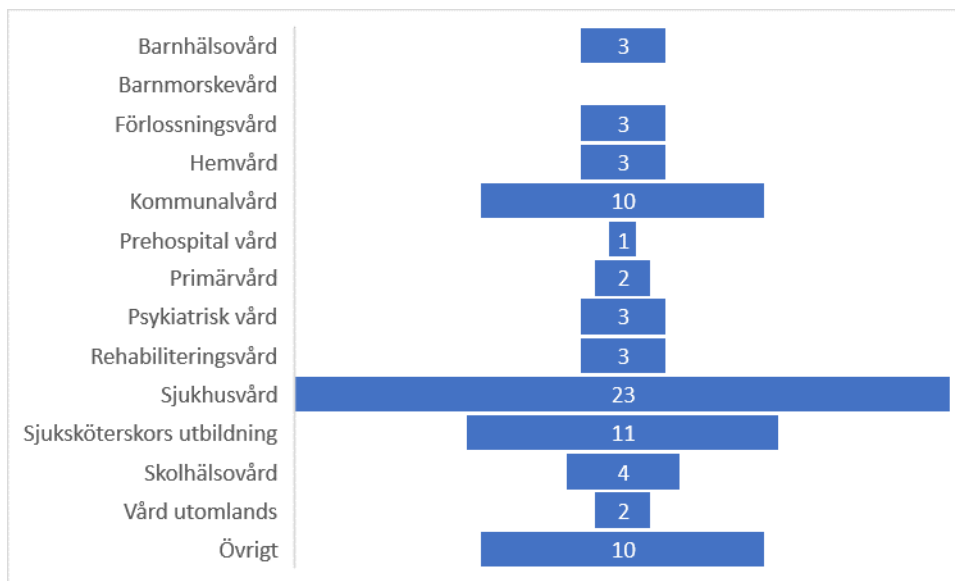

Bild 2: Ovanstående bild visar de vårdkontexter som finns med i de analyserade artiklarna.

Sjukhusvård var den vanligast förekommande vårdkontexten som förekom i cirka 29% av artiklarna (n=23). Sjuksköterskors utbildning var den näst mest förekommande vårdkontexten i cirka 14% av alla artiklar (n=11). I kategorin övrigt sorterades cirka 13% av alla artiklar (n=10). Ena artikeln som hamnade i övrigt hade ingen specifik vårdkontext, en annan artikel handlade om vård på en ögonklinik medan andra artiklar i övrigt handlade om studier där personer i allmänheten undersöktes om sin hälsa. Vidare berördes kommunalvård 10 artiklar och skolhälsovård i 4 artiklar. Därefter följde en jämn spridning av vårdkontexterna barnhälsovård, förlossningsvård, hemvård, psykiatrisk vård och rehabiliteringsvård, som alla representerade cirka 4 % var av det totala antalet artiklar. Primärvård och vård utomlands som vårdkontexter berördes i lika antal artiklar (n=2) och (n=2). Den vårdkontext som berördes minst var prehospital vård (n=1). Barnmorskevård som huvudsaklig vårdkontext förekom inte in någon artikel (Bild 2). Men vård där barnmorskor var involverade fanns ändå i en del artiklar. Exempelvis handlade en artikel som kategoriserades som hemvård, om barnmorskor som gjorde hembesök hos nyblivna föräldrar, en annan artikel kategoriserades som förlossningsvård som huvudsaklig vårdkontext, men även där var barnmorskor involverade.

5.3 Frågeställning 3: Vilka länder kom artikelförfattare ifrån och hur var fördelning av antal artikelförfattare per artikel?

Land	Totalt antal författare
Australien	6
Danmark	19
Finland	27
Indonesien	6
Kanada	1
Litauen	2
Nederländerna	1
Norge	72
Spanien	1
Sverige	157
USA	1
Totalt	293

Bild 3: Tabellen visar en sammanställning av vilka länder artikelförfattare var hemmahörande i samt det totala antalet författare av alla artiklar som analyserats

Totalt 293 författare hade bidragit till forskningen i artiklarna. Sverige var det land som representerade den största delen av artikelförfattarna, med 157 artikelförfattare, följt av Norge med 72, Finland med 27 och Danmark med 19 artikelförfattare. Det här indikerade på att författare främst från nordiska länder bidragit till forskningen. Av andra länder i Europa kom 2 författare från Litauen och 1 från Spanien. Från övriga världen var 6 hemmahörande i Australien, 6 kom från Indonesien, 1 från Kanada och 1 från USA (Bild 3).

Författare	Antal
5 eller fler författare	16 st
4 författare	22 st
3 författare	24 st
2 författare	15 st
1 författare	2 st
Totalt	79 st

Bild 4: Tabellen visar hur många antal författare som förekom i antal artiklar

Artiklarna hade varierande antal författare per artikel. Vanligast var 3 – 4 artikelförfattare per artikel, i cirka 58 % av det totala antalet artiklar. En ensam författare förekom endast i 2 artiklar. De resterande artiklarna hade en jämn fördelning av 2 artikelförfattare per artikel, respektive 5 eller fler artikelförfattare per artikel (Bild 4). Som mest hade en artikel 15 författare som bidrog till forskningen.

5.4 Frågeställning 4: Länder som studierna genomfördes i

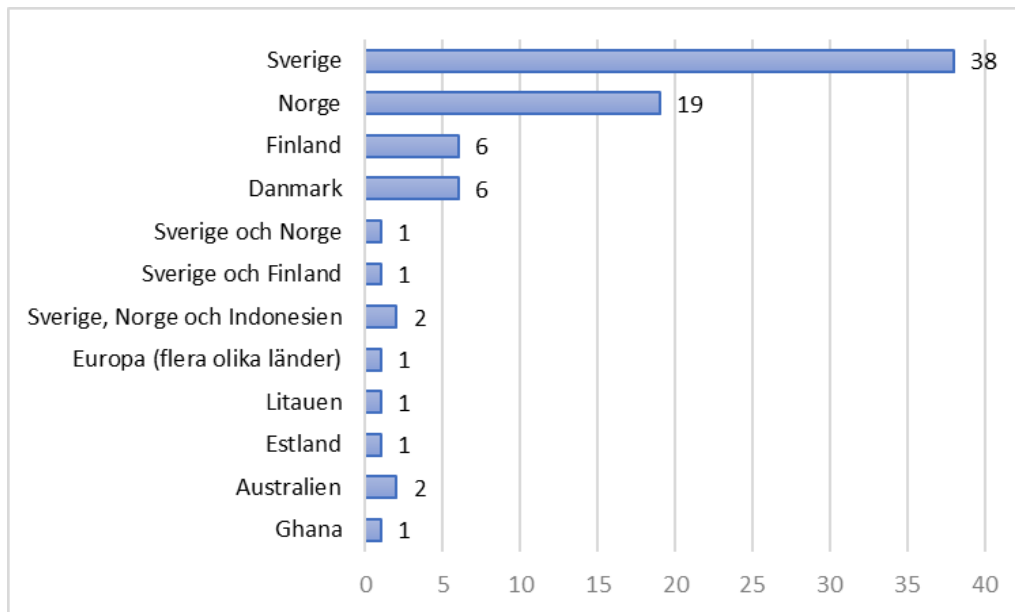

Bild 5: Denna bild illustrerar länderna som artiklarnas studie genomfördes i.

Det visade sig att majoriteten av artiklarnas studier genomfördes i nordiska länder, varav Sverige var det land där det genomfördes flest studier (n=38). Därefter kom Norge med representation i 19 artiklar. I Finland och Danmark genomfördes 6 studier vardera. I totalt 5 artiklar presenterades att studien i artiklarna gjorts i två eller flera länder, varav 1 genomfördes i både Sverige och Norge, 1 i både Sverige och Finland och 2 i Sverige, Norge och Indonesien. I 1 av artiklarna beskrevs att studien genomförts online och inkluderade informanter från flera olika länder i Europa. Litauen och Estland nämndes i 1 artikel vardera. Studier från övriga världen förekom endast i 6 artiklar totalt, varav Indonesien som nämndes tidigare var representerad i 2 artiklar, 2 var från Australien och 1 från Ghana (Bild 5).

5.5 Frågeställning 5: Ur vilket perspektiv var artiklarna skrivna?

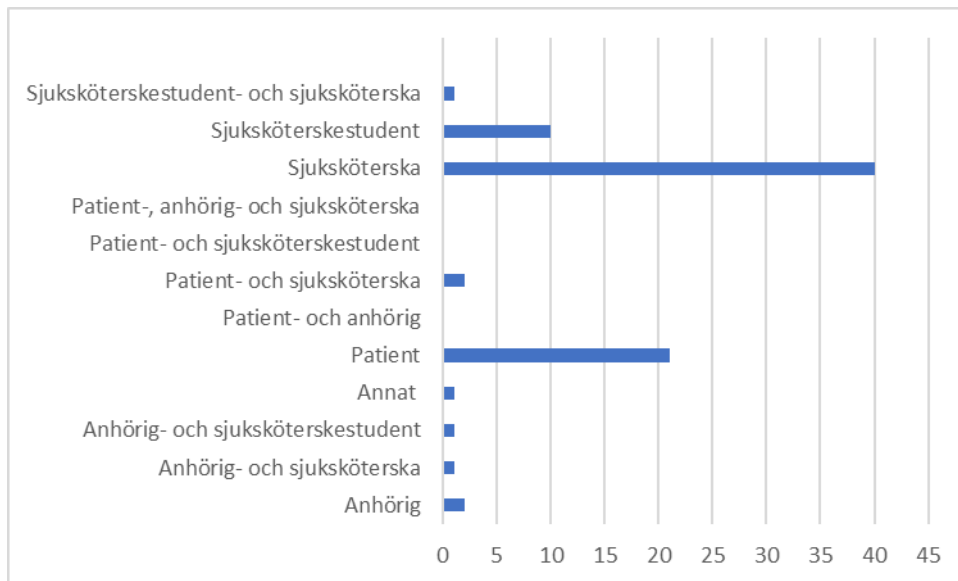

Bild 6: Bilden visar vilket perspektiv som var mest förekommande bland artiklarna

Totalt skrevs 40 artiklar ur ett sjuksköterskeperspektiv, vilket motsvarar cirka 51 % av de totalt 79 artiklarna. Patientperspektiv förekom i cirka 29 % av artiklarna, varav 21 endast var skrivna ur ett patientperspektiv och 2 berörde ett patient- och sjuksköterskeperspektiv. Ett sjuksköterskestudentperspektiv förekom i cirka 13 % av artiklarna (n=10). Artiklar som skrevs ur ett anhörigperspektiv förekom totalt i 4 artiklar, varav 2 endast berörde anhöriga, 1 var både ur ett anhörig- och sjuksköterskeperspektiv och 1 var både ur ett anhörig- och sjuksköterskestudentperspektiv. Endast 1 artikel var skriven ur både ett sjuksköterskestudent- och sjuksköterskeperspektiv. Ingen av artiklarna var skrivna ur ett perspektiv som berörde både patient, anhörig och sjuksköterska tillsammans. Inga artiklar var heller skrivna ur ett patient- och sjuksköterskeperspektiv. Endast 1 artikel sorterades in i ett annat perspektiv (Bild 6). Ett annat perspektiv valdes eftersom artikeln handlade om diskussion kring metodologi, var inte riktat till någon speciell och inga specifika informanter nämndes för studien.

I de artiklar som ett sjuksköterskeperspektiv förekom, noterades varierade benämningar som kopplades till sjuksköterskeperspektivet. Det var benämningar som "nursing staff", "health care professionals", "nurses", "midwives", "public health nurses", "district nurses", "registered nurses", "care providers", "healthcare personnel", "ophthalmic nurses", "school nurses", "nurse anesthetist" och "home healthcare nurses". I de artiklar som exempelvis "care providers", "nursing staff", "health care professionals" och "healthcare personnel" nämndes, kunde artiklarna handla allmänt om vårdpersonal och sjuksköterskor. Ett sjuksköterskeperspektiv fastställdes i dessa artiklar, då vårdpersonal nämndes i kombination av ord som exempelvis "nurses", "nursing competence", "medical knowledge" och andra ord som kunde relateras till sjuksköterskor.

5.6 Frågeställning 6: Vetenskapliga metoder som användes

Som beskrevs i tidigare avsnitt om genomförande och analys, delades frågeställningen om vetenskaplig metod in i flera kategorier: ansats, forskningsmetod, datainsamlingsmetod.

Ansats:

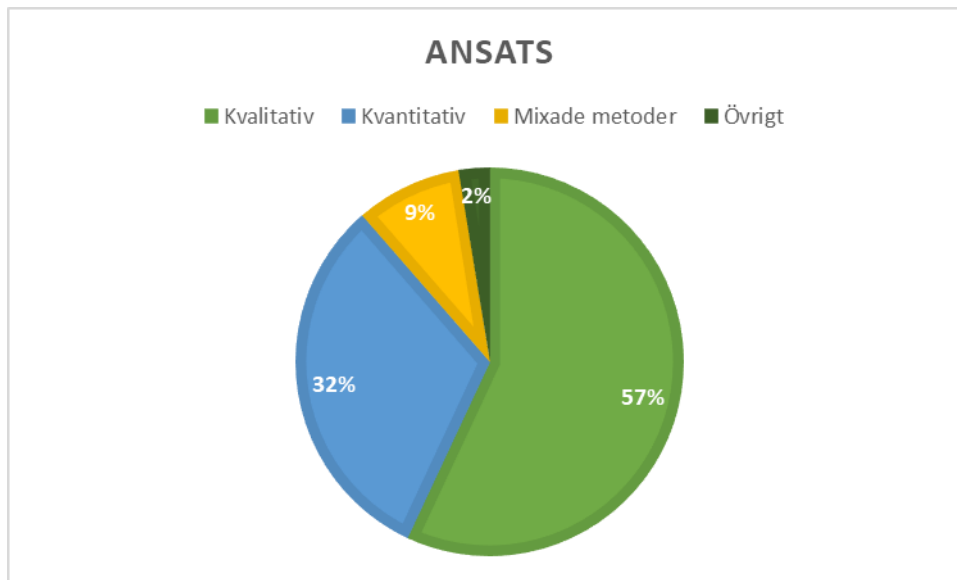

Bild 7: Bilden visar vilken ansats som var vanligast bland artiklarna.

Kvalitativ ansats var vanligast förekommande i 57 % av artiklarna (n=45). Artiklar som var genomförda utifrån en kvantitativ ansats förekom i 32 % av artiklarna (n=25). Mixade metoder presenterades i 9 % av artiklarna (n=7). De resterande 2 % av artiklarna (n=3) sorterades in i övrigt kategorin (Bild 7), då ansatsen inte kunde urskiljas i varken kvalitativ, kvantitativ eller mixade metoder. En artikel som hamnade i övrigt kategorin handlade exempelvis om diskussion kring metodologi och själva metoden för artikeln var inte beskriven på något specifikt sätt. En annan artikel som hamnade i övrigt kategorin handlade om ett stort projekt med flera praktiska projekt beskrivna, inte heller där beskrevs någon specifik metod utan artikeln innehöll information om de praktiska projektens innehåll. Varierande tillvägagångssätt hade genomförts i de olika praktiska projekten och artikeln uttryckte inte specifikt något om kvalitativ, kvantitativ eller mixade metoder.

Forskningsmetod:

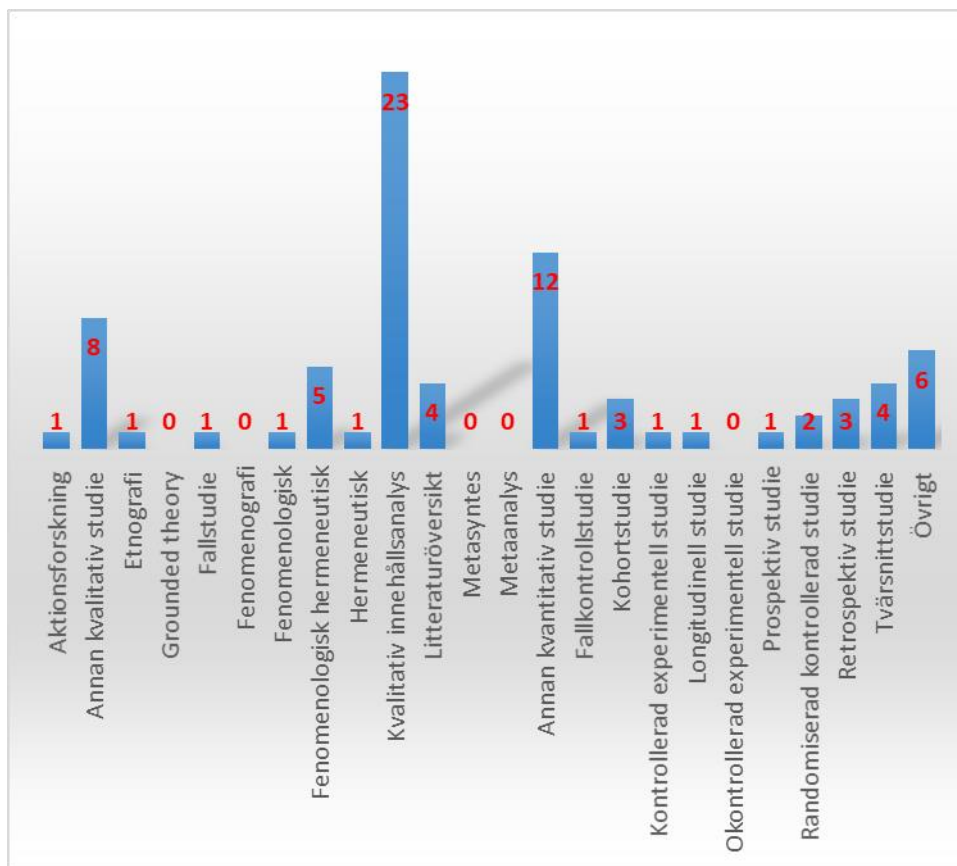

Bild 8: Bilden visar de olika forskningsmetoderna i artiklarna.

Den mest dominerade forskningsmetoden var kvalitativ innehållsanlys, vilket motsvarade cirka 30 % av det totala antalet artiklar. Den nästa största kategorin som förekom gällande forskningsmetod i cirka 15 % av artiklar, var annan kvantitativ studie. Av de artiklar som sorterades in som annan kvantitativ studie, benämndes exempelvis en studie enbart som en beskrivande studie eller en statistisk analys. Andra artiklar som kategoriserades som annan kvantitativ studie beskrevs som observationsstudie eller genomförbarhetsstudie. Vidare gällande de kvantitativa forskningsmetoderna så var de tre största kategorierna tvärsnittstudie (n=4), kohortstudie (n=3) och retrospektiv studie (n=3). Endast 2 randomiserade kontrollerade studier förekom av alla artiklarna. Av det totala antalet artiklar förekom endast 1 experimentell studie (Bild 8).

Gällande de kvalitativa forskningsmetoderna var de tre mest förekommande kategorierna annan kvalitativ studie (n=8), fenomenologisk hermeneutisk forskningsmetod (n=5) och litteraturoversikt (n=4). Av de artiklar som kategoriserades som annan kvalitativ studie beskrevs exempelvis 3 artiklar som kvalitativ empirisk studie, 2 som studie baserat på "reflektivt livsvärldsperspektiv" och 1 som diskursanalys. Av artiklarna kategoriserades 6 artiklar i övrigt (Bild 8). Två av de 6 artiklarna i övrigt kategorin handlade exempelvis om beskrivningar av olika praktiska projekt, där ingen specifik metod för artiklarna nämndes utan handlade om beskrivningar och utvärderingar av olika forskningsprojekt som genomförts i olika kliniska verksamheter. Ett forskningsprojekt handlade exempelvis om hur

olika projekt gällande förbättring av cancervård hade genomförts på olika platser, där data samlats in både från personal och patienter, och i form av observationer, dagböcker och intervjuer. Det andra forskningsprojektet handlade om att testa nya arbetsmetoder på olika äldreboenden för att förbättra vården kring äldre.

En annan artikel handlade om diskussion kring metodologi och hade ingen specifik metod beskriven. Fler exempel på artiklar som hamnade i övrigt kategorin var en artikel som beskrevs som både longitudinell och tvärsnittsstudie, samt en artikel som nämnde innehållsanalys och beskrivande statistik, med mixade metoder.

Datainsamlingsmetod:

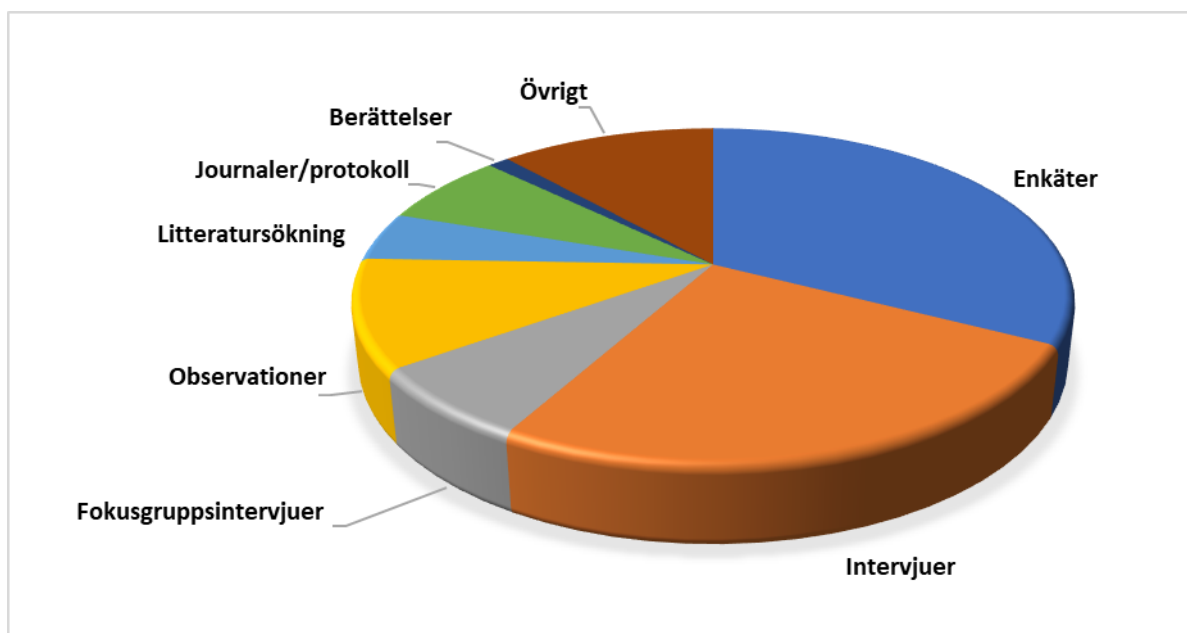

Bild 9: Bilden visar fördelningen av datainsamlingsmetoder som användes i artiklarna

Av de datainsamlingsmetoder som användes i de olika artiklarna stod intervjuer och enkäter för cirka 63 %. Enkäter som datainsamlingsmetod förekom i 28 artiklar och intervjuer i 22 artiklar. Observationer användes i 9 artiklar, fokusgruppsintervjuer förekom i 6, journaler/protokoll användes i 6 och litteratursökning i 4 artiklar. Berättelser som datainsamlingsmetod användes endast i 1 artikel, i denna artikel analyserades studenters dagböcker tillsammans med uppsatser. Många datainsamlingsmetoder (n=10) sorterades även i övrigt kategorin (Bild 9). Två av de artiklar som kategoriserades som övrigt, beskrev praktiska projekt där olika datainsamlingsmetoder använts som exempelvis workshops och uppsatser. Andra artiklar som kategoriserades som övrigt hade uppsatser som datainsamlingsmetod, en artikel handlade om att samla data ifrån en textbok, en annan var en så kallad "Delphi study" och bestod av olika paneler som diskuterade. En artikel handlade om diskussion kring metodologi och hade ingen specifik datainsamlingsmetod beskriven, vilket då sorterades i övrigt. Även artiklar som handlade om videografi, online diskussioner och videokonferenser kategoriserades som övrigt.

I många artiklar förekom en kombination av olika datainsamlingsmetoder, det var vanligt förekommande med exempelvis intervjuer kombinerat med enkäter och vissa studier inkluderade även observationer tillsammans med enkäter och/eller intervjuer.

5.7 Frågeställning 7: Teoretiskt perspektiv

De olika teoretiska perspektiven kategoriserades in i teori, konceptuell modell eller om teori ej fanns. Det noterades även namnet på de olika teoretiska perspektiven.

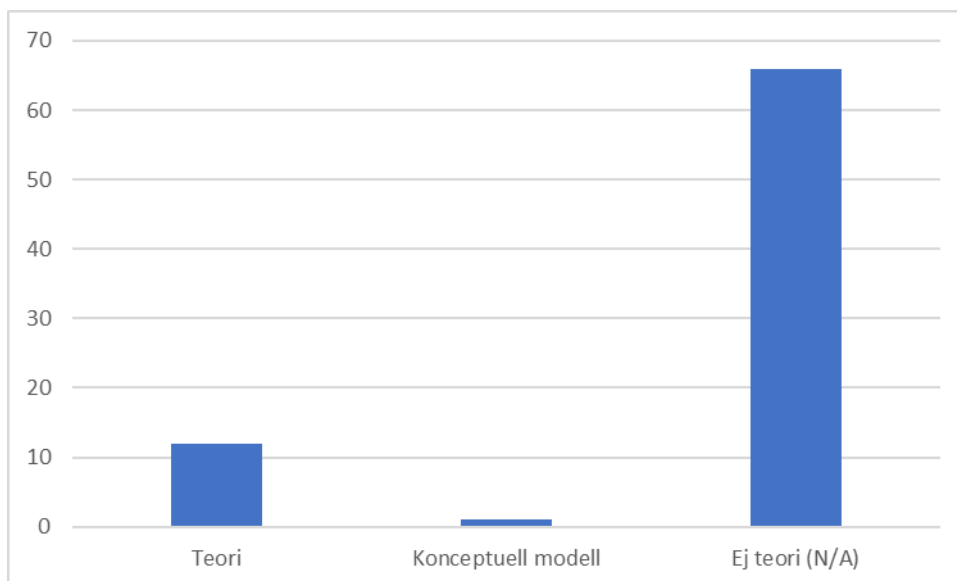

Bild 10: Bilden visar vilken kategori de teoretiska perspektiven i artiklarna sorterades in i.

Av de sammanlagt 79 artiklarna var det i hela cirka 84 % av artiklarna som inte ett tydligt teoretiskt perspektiv kunde urskiljas (Bild 10). Många av artiklarna hade en annan logisk grund för studien, speciellt de kvantitativa studierna. I andra fall märktes en tendens till att ett teoretiskt perspektiv fanns med, men eftersom dessa artiklar inte tydligt namngav och uttryckte en teoretisk referensram som studien baserades på, kategoriserades de artiklarna in i ej teori (N/A). "N/A" är en engelsk vedertagen förkortning av "not available" som på svenska motsvarar "ej tillgänglig" eller "finns inte". Endast 1 av de totalt 79 artiklarna kategoriserades som en konceptuell modell som var: *ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health)*.

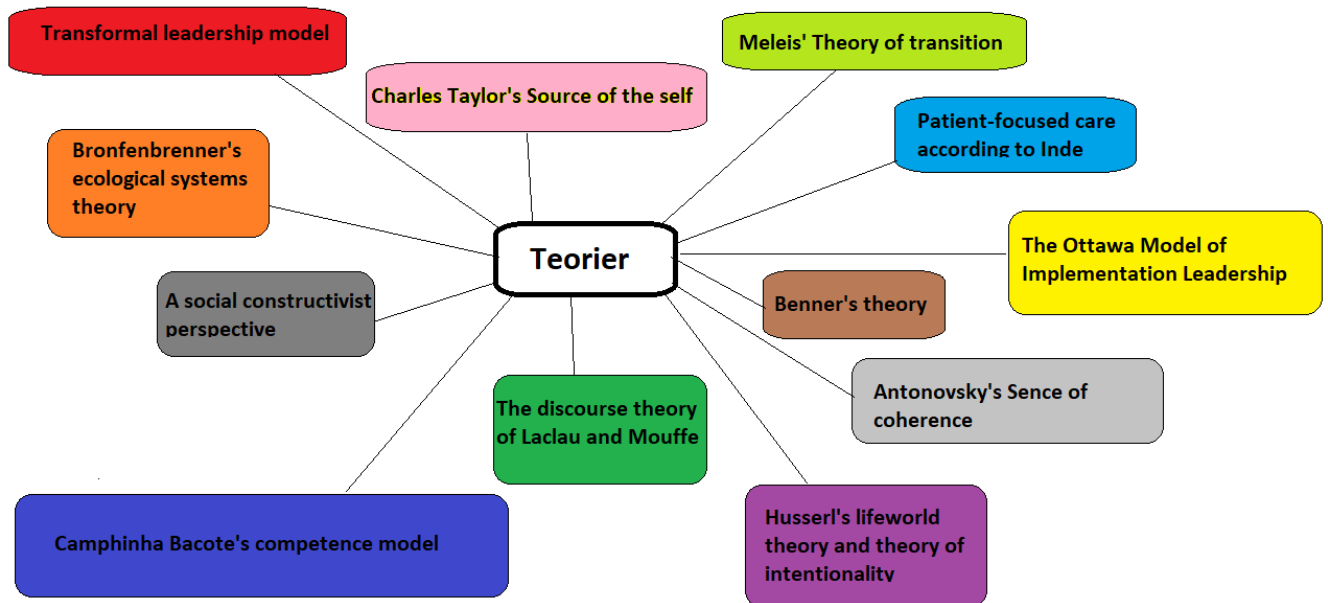

Bild 11: Bilden illustrerar de olika teorierna som förekom i artiklarna.

Endast ett tydligt och namngivet teoretiskt perspektiv hittades som kategoriserades som teorier i 12 artiklar, se Bild 11. Teorierna varierade i abstraktionsgrad och oftast förekom middle-range teorier eller praktiska/situationsspecifika teorier. Endast en av alla de teorierna kunde antas för att vara en större omvårdnadsteori: *Benner's theory*. Även teorin: *Charles Taylor's Source of the self* framstod som en större, mer omfattande teori än de andra teorierna som förekom i artiklarna. Typiska teorier som förknippades med middle-range teorier var exempelvis *Meleis' Theory of transition*, *Transformal leadership model*, *Antonovsky's Sence of Coherence* och *Campinha Bacote's cultural competence model*. Av de 12 teorierna som hittades, anades två teorier vara av praktisk/situationsspecifik karaktär, dessa var teorierna: *Patient-focused care according to Inde* och *The Ottawa Model of Implementation Leadership*. I de resterande artiklarna som hade en teori, var det svårt att avgöra teorinivå då inte tillräckligt med information kunde hittas om teorierna.

6 DISKUSSION

I diskussionen diskuteras resultatet, metoden och om etiska överväganden.

6.1 Resultatdiskussion

Syftet var att beskriva den publicerade forskningen i tidskriften: *Nordic Journal of Nursing Research*, under en treårsperiod. De frågeställningar som syftet genererade var: Vilka ämnesområden skrivs det om? Vilken vårdkontext berör artiklarna? Vilka länder kommer artikelförfattare ifrån och hur är fördelningen av antal artikelförfattare per artikel? Vilka länder är artiklarnas studier genomförda i? Är artiklarna skrivna ur ett patient-, anhörig-, sjuksköterskestudent-, sjuksköterske- eller ett annat perspektiv? Vilka vetenskapliga metoder används? Vilka teoretiska perspektiv används? Resultatdiskussionen presenteras utifrån varje frågeställning i samma ordningsföljd som nämnts ovan.

Frågan om ämnesområde

Som svar på den första frågeställningen, framkom att fördelningen av de olika ämnesområdena var ganska jämnt fördelat, varav praktiska/kliniska frågor var det vanligast förekommande ämnesområdet i cirka 22 % av de totala antalet artiklar. Den näst största kategorin i ämnesområde var hälsofrämjande frågor. De minst förekommande ämnesområdena var vårdkvalitet och sjukdomsförebyggande frågor.

Att resultatet visar på praktiska/kliniska frågor som det vanligast förekommande ämnesområdet är något som även förekommit i tidigare studier (Mantzoukas, 2009; Vehvilainen-Julkunen, 2012; Giménez-Espert & Prado-Gascó, 2019). Resultatet i examensarbetet visar på en hel del samstämmighet i jämförelse med resultat som framkommit av Mantzoukas (2009), där en liknande fördelning sågs av exempelvis hälsofrämjande och etiska/existentiella frågor. Examensarbetets resultat visade att hälsofrämjande frågor var den näst största kategorin gällande ämnesområden. Andelen av hälsofrämjande frågor kan vara i linje med det framtidsfokus som förespåddes av expertpaneler och forskare från *National Institute of Nursing Research* år 2014 (Polit & Beck, 2017). Tvärtom så visade flera tidigare studier att fokus inom ämnesområden mer låg på forskning och metodologi inom sjuksköterskeprofessionen (Vehvilainen-Julkunen, 2012; Wong, Tam, Wong & Cheung, 2013; Zeleznik, Blazun Vosner & Kokol (2017). Examensarbetets resultat visar att forskning som ämnesområde inte haft lika stort fokus som i tidigare studier, men resultatet i examensarbetet speglar inte heller lika omfattande tidsperiod som undersökts i de tidigare studierna. Polit och Beck (2017) menar att utvecklingen inom omvårdnadsforskning kommer ha ett fortsatt fokus på evidensbaserad vård, att stärka det interdisciplinära samarbetet och att utveckla flera lokala forskningsinrättningar i hälso- och sjukvårdsverksamhet.

Att sjukdomsförebyggande frågor och vårdkvalitet fått så lite fokus i NJNR under tre år, kan ses som lite med tanke på den viktiga uppgift som sjuksköterskor har gällande att minimera

komplikationer, risker och att förebygga ohälsa (Willman, 2014). Att förebygga ohälsa lyfts även fram i Hälso- och Sjukvårdslagen HSL (SFS 2017:30). Men resultatet visade att en del artiklar behandlade ämnesområdet vårdrelationer (n=8), vilket även är en viktig del i omvårdnaden. Det är i vårdrelationen som grundbegreppen och grundvärdena människa, värdighet, vårdande, hälsa och lidande speglar sig. Det är vidare i vårdrelationen som variationer av vårdande och vårdandets unikheter speglar sig (Arman, 2015).

Att praktiska/kliniska frågor framkommit som mest förekommande ämnesområdet, kan möjligtvis bero på de komplexa problem och utmaningar som finns inom den kliniska verksamheten. Polit och Beck (2017) menar att omvårdnadsforskning vuxit under de tre senaste decennierna och har bidragit till en ökad evidensgrund för sjuksköterskor att praktisera utifrån. Men många frågor är fortfarande obesvarade och mycket återstår att göra för att införliva forskningsinterventioner till den praktiska omvårdnaden. Att praktiska/kliniska frågor stått i fokus för forskningen kan även relateras till att det finns ett ökat krav på organisationsutveckling, kunskapsutveckling, kostnadseffektivitet och förbättrad kvalitet inom hälso- och sjukvården. Det medför att sjuksköterskor ständigt behöver vara i utveckling för att kunna leda och utveckla omvårdnad (Svensk sjuksköterskeförening, 2017).

Frågan om vårdkontext

Resultatet visade att sjukhusvård var den vårdkontext som hade störst förekomst i artiklarna, de näst vanligaste vårdkontexterna som berördes var sjuksköterskors utbildning, kommunalvård och vårdkontexter som hamnade i övrigt. Minst studier behandlades i prehospital vård som vårdkontext. Den enda vårdkontexten som inte förelåg i någon artikel var barnmorskevård, men barnmorskor var ändå involverade i en del artiklar vars vårdkontext i huvudsak kategoriserades som exempelvis förlossningsvård och hemvård.

I tidigare forskning (Mantzoukas, 2009; Smith, 2010; Vehvilainen-Julkunen, 2012; Gaskin & Happell, 2013; Wong, Tam, Wong & Cheung, 2013; Palese, Coletti & Dante, 2013; Zeleznik, Blazun Vosner & Kokol, 2017) har innehållet i studierna skilt sig från examensarbetet med den anledning att någon vårdkontext inte undersöktes. Giménez-Espert och Prado-Gascó (2019) undersökte inte specifikt några vårdkontexter men utifrån en tematisk analys av ord som förekom i artiklars titlar och abstracts, framkom att ordet "sjukhus" var ett av de mest förekommande orden. Även ordet "student" var vanligt förekommande. Det kan tyda på en del samstämmighet med examensarbetets resultat om att vårdkontexterna sjukhusvård och sjuksköterskors utbildning behandlades mest. Furåker och Nilsson (2013) menar att samhället förändras snabbt och speciellt sker förändringar i hälso- och sjukvårdsområdet samt i verksamheter gällande utbildning. Enligt Rehn (2013) så är sjuksköterskans kompetensområde under ständig utveckling, som är beroende av professionella intressen, det omgivande samhället och sjukvårdens utveckling.

Kommunalvård var en annan vårdkontext som representerade relativt många artiklar. I de flesta artiklar som handlade om kommunalvård, berördes äldre personer. Även en lika del av artiklarna kategoriserades i övrigt gällande vårdkontext. Många av dessa artiklar var studier där exempelvis olika befolkningsgrupper deltagit i enkätundersökningar om självupplevd hälsa eller liknande. Även i de övriga vårdkontexterna märktes att många äldre personer var

involverade. Att äldre personer nämns i forskningen som publicerats är inte överraskande med tanke på vad Rahm Hallberg (2013) beskriver om samhällsutvecklingen, att vi står inför en betydande samhällsförändring där allt fler blir äldre och att befolkningen ökar av andelen äldre personer.

Frågan om artikelförfattare

Resultatet visade att totalt 293 artikelförfattare från varierande länder bidragit till forskningen. Sverige var det land som flest artikelförfattare var hemmahörande i. Resultatet visade att forskare främst från nordiska länder bidragit till forskningen i NJNR.

Resultatet kan spegla det faktum att utgivningen av NJNR är ett samarbete mellan SAGE Publications, Vårdförbundet och Svensk sjuksköterskeförening. Även det faktum att redaktionen bakom NJNR består av många medlemmar från de nordiska länderna (SAGE Publishing, u.å.). Resultatet visar att av de totalt antal artikelförfattare som tillsammans bidragit till forskning, var det inte många länder från övriga Europa och världen som representerades. I jämförelse med Wong, Tam, Wong och Cheungs (2013) omfattande studie, var de flesta författare hemmahörande i större länder som USA och Storbritannien. Men att Sverige ändå redovisades som en andel i en sådan omfattande studie och utifrån de mest citerade omvårdnadstidskrifterna, kan vara i linje med examensarbetets resultat som visar på att svenska författare är aktiva att bidra till forskningen. Giménez-Espert och Prado-Gascó (2019) är en annan studie som indikerar på att USA och Storbritannien haft störst bidrag till forskningen, men som också visar på att svenska forskare varit populära, där Karolinska Institutet hamnade bland de topp fem mest citerade institutionerna gällande produktion i omvårdnadstidskrifter med hög impact factor.

Tvärtom Vehvilainen-Julkunens (2012) studie som visade på att ensamma författare oftast stod bakom publikationerna, så visade resultatet i det här examensarbetet att 3 - 4 författare per artikel var mer förekommande i cirka 58 % av de totalt 79 artiklarna. Även i resultatet av Wong m.fl. (2013) framkom att tre eller fler författare var vanligast i de mest citerade artiklarna.

Frågan om länder studier var genomförda i

Även i resultatet om vilka länder som artiklarnas länder var genomförda i, hamnade Sverige i topp gällande länder där det genomfördes flest studier. En del studier inkluderade två eller fler länder samtidigt, där nordiska länder ofta presenterades tillsammans. Studier som genomfördes i övriga Europa och världen presenterades totalt sett i 12 artiklar, vilket kan spegla det faktum att NJNR som tidskrift välkomnar andra länder i forskningen, utöver den nordiska kontexten som främst berörs (SAGE publishing, u.å.).

I jämförelse med andra tidigare studier, kan konstateras att eftersom tidigare studier undersökt internationella omvårdnadstidskrifter (Mantzoukas, 2009; Wong, Tam, Wong & Cheung, 2013; Zeleznik, Blazun Vosner & Kokol, 2017; Giménez-Espert & Prado-Gascó, 2019), ter det sig naturligt att tidigare studier har större spridning globalt sett. Och att NJNR som en tidskrift som främst berör nordisk kontext också genomfört flest studier i de nordiska

länderna och framförallt Sverige då Vårdförbundet och Svensk sjuksköterskeförening är i nära samarbete med SAGE publications som är ansvariga utgivare av NJNR (SAGE publishing, u.å.)

Frågan om perspektiv

Resultatet visade att majoriteten, cirka 51 % av artiklarna var skrivet ur ett sjuksköterskeperspektiv, följt av ett patientperspektiv som representerade cirka 29 % av artiklarna. Sjuksköterskestudentperspektiv representerade en lägre andel artiklar och anhörigperspektiv förekom endast i 4 artiklar totalt.

Tvärtom visar en tidigare studie baserat på en tematisk analys att ordet patient var mer förekommande, även ordet student representerade en stor del av studierna (Giménez-Espert & Prado-Gascó, 2019). Även i studien av Vehvilainen-Julkunen (2012) var ett patientperspektiv mer förekommande än sjuksköterskeperspektiv. Men rent procentuellt så var patientperspektivet i den finska forskningen lika presenterad med 31 % jämfört med examensarbetets resultat på cirka 29 %. Resultatet i Vehvilainen-Julkunens (2012) studie hade även större spridning av många olika perspektiv, där studier även beskrevs ur exempelvis lärare och läkares perspektiv. Studien visade även en större representation av anhörigperspektiv och fler kombinationer av exempelvis patient- och sjuksköterskeperspektiv.

Att sjuksköterskeperspektiv framkommit som det perspektiv som flesta artiklar skrevs ur, kanske kan spegla det faktum att utvecklingen inom omvårdnadsforskningen haft som prioritet att utveckla forskande sjuksköterskors och praktiserande sjuksköterskors kunskaper, samt att utveckla sjuksköterskors förmåga att initiera forskningsfrågor som är av betydelse för professionen (Polit & Beck, 2017).

Att resultatet visar på att patientperspektiv är mindre förekommande än ett sjuksköterskeperspektiv i forskningen, kan kanske relateras till att forskning som inkluderar människor är styrda av strikta etiska principer. Kjellström (2017) menar att en etikprövning krävs i många av de studier som genomförs i hälso- och sjukvården, där forskare samlar känsliga uppgifter om enskilda personer. En riskanalys måste även göras där nyttan av studien vägs mot riskerna som deltagarna utsätts för. Det finns vidare många aspekter att ta hänsyn till, vilket kan försvåra inkluderingen av patienter och anhöriga som deltagare för studier. En aspekt är enligt Kjellström (2017) att det finns människor som är extra sårbara och en hänsyn måste tas till exempelvis ålder, kön, ekonomisk status, social status och kognitiv förmåga.

Men en annan förklaring till att patientperspektiv varit mindre representerat, kan även vara det faktum att många forskningsfrågor enbart styrts av den enskilda forskarens intresse och inte av vårdens behov av kunskap (Rahm Hallberg, 2013). Rahm Hallberg (2013) menar att det viktigaste inte är att forskningen skett av sjuksköterskor, utan det viktigaste är att forskningen är användbar och leder till förbättrat arbetssätt i vården.

Frågan om metod

Av de totalt 79 artiklarna var kvalitativ ansats vanligast förekommande i 57 % av artiklarna. Artiklar som var genomförda utifrån en kvantitativ ansats förekom i 32 % av artiklarna och mixade metoder presenterades i 9 % av artiklarna. Resultatet är väldigt snarlikt med det som även Vehvilainen-Julkunen (2012) fann i sin studie, att kvalitativ forskning förekom i nästan hälften av de vetenskapliga publikationerna och att kvantitativ forskning stod för ungefär en tredjedel. Resultatet kan även vara i linje med det som Mantzoukas (2009) fann i sin studie, genom att de flesta studier exempelvis hade en beskrivande, icke-experimentell och tolkande form.

Vidare i resultatet av examensarbetet framkom att kvalitativ innehållsanalys dominerade som forskningsmetod. I det stora hela var det fler artiklar i helhet som hamnade i olika kvalitativa kategorier för forskningsmetod, medan artiklar som hamnade i kategorin ”annan kvantitativ studie” stack ut bland de kvantitativa kategorierna. Litteraturöversikter förekom endast i fyra artiklar och endast två RCT-studier hade genomförts. Att kvalitativ innehållsanalys dominerat som forskningsmetod kan möjligtvis bero på den flexibilitet som metoden innebär. Som Elo och Kyngäs (2008) beskriver det så har kvalitativ innehållsanalys flera fördelar och en är exempelvis att metoden är anpassningsbar när det gäller forskningsdesignen. Även Vehvilainen-Julkunen (2012) fann i sin studie att kvalitativ innehållsanalys dominerade som forskningsmetod och att en avsaknad fanns av experimentella studier. Värt att notera är att i studien av Wong, Tam, Wong och Cheung (2013), så handlade den topp 50 mest citerade artikeln om just kvalitativ innehållsanalys och dess betydelse för omvårdnadsforskning.

Utöver kvalitativ innehållsanalys så har flest artiklar i helhet kategoriserats i olika kvalitativa kategorier för forskningsmetod. Rahm Hallberg (2013) menar att kvalitativa studier främst har den rollen att de bidrar till utvecklingen av teorier, men för effektivare arbetssätt i praktiken som både är av nytta till patienten och kostnadseffektiviteten, så krävs studier av olika slag. Enligt den evidenshierarki som Polit och Beck (2017) presenterat, hamnar enstaka kvalitativa studier långt ner i evidenshierarkin, medan systematiska litteraturöversikter och RCT-studier hamnar i toppen av evidenshierarkin. I relation till detta visar examensarbetets resultat att det inte är många artiklar i NJNR, som kvalificerar sig högt gällande evidensnivå. Men enligt Polit och Beck (2017) finns det olika evidenshierarkier och de är relaterade till vilken forskningsfråga som ställs. Kvalitativa studier får en högre nivå av evidens när det gäller att exempelvis undersöka fenomen på djupet. Men i diskussionen kring evidens handlar det inte bara om vilka specifika forskningsmetoder som anses generera den bästa evidensen. Det handlar även om att se till den enskilda studiens kvalitet (Polit & Beck, 2017). Enligt Willman, Bahtsevani, Nilsson och Sandström (2016) så är det vetenskapliga underlaget och sammanvägda evidensen beroende av vilka tillvägagångssätt som forskargruppen i den enskilda studien använt sig av. Eriksson och Nordman (2004) menar att, i värderingen av evidens så är det i sista hand alltid den individuella patientens bästa som avgör om något är evident eller inte.

Oavsett evidensnivå angående de olika artiklarna och deras forskningsmetoder som framkommit av resultatet, så kan det ses som en brist att så lite litteraturöversikter

presenteras. Rahm Hallberg (2013) menar att systematiska översikter är av stor betydelse för utvecklingen av evidensbaserad vård. Olika typer av systematiska genomgångar av forskning är viktigt eftersom de visar vilken forskning som redan finns och vad som behöver vidareutvecklas, samtidigt ger de kliniskt verksamma sjuksköterskor en snabb översikt av kunskapsläget inom ett visst område.

Att det vidare presenterats så få RCT-studier och generellt sett mindre kvantitativa studier som undersökt exempelvis terapifrågor är något som delvis stämmer överens med studien av Wong, Tam, Wong och Cheung (2013), som fann att endast en RCT-studie hamnade i de topp 50 mest citerade artiklarna. En av orsakerna till den låga förekomsten av RCT-studier tror Wong m.fl. (2013) beror på, att de flesta högkvalitativa randomiserade studierna istället presenterats i tidskrifter med större inslag från den medicinska disciplinen. Kanske speglar även examensarbetets resultat de problem som forskande sjuksköterskor upplevt i utvecklingen av en forskningskultur i den kliniska verksamheten i studien av Berthelsen och Holge-Hazelton (2018). De problem som lyftes är att bland annat att läkare i liten utsträckning ger erkännande för sjuksköterskors forskning och att det krävs fler multidisciplinära samarbeten gällande forskning för att utveckla sjuksköterskors forskningskultur. Den sparsamma förekomsten av RCT-studier och experimentella studier kan även bero på den långa process det krävs för vissa studiedesigner, det vill säga den tid det tar från datainsamling fram till publikation, där experimentella studiedesigner krävt längst tid på cirka tre år, enligt en studie gjord av Palese, Coletti och Dante (2013).

Enkäter och intervjuer var vidare de mest använda datainsamlingsmetoderna enligt examensarbetets resultat. Många artiklar presenterade även en kombination av olika datainsamlingsmetoder och många övriga datainsamlingsmetoder förekom så som videokonferenser, online diskussioner och paneldiskussioner. Kanske hör det ihop med den variation som presenterats gällande artiklarnas forskningsmetoder och att exempelvis intervjuer är ett vanligt inslag gällande kvalitativ metod (Henricson & Billhult, 2017).

Frågan om teoretiskt perspektiv

Av resultatet framkom att hela cirka 84 % av artiklarna saknade ett teoretiskt perspektiv och att endast en tydligt namngiven teori och en konceptuell modell fanns i 13 artiklar av de totalt 79. Om resultatet beror på artiklarnas otydlighet med att beskriva vad som stod för referensram i studien, eller i sättet hur referensramen tolkats, kan diskuteras. Enligt Polit och Beck (2017) är det inte ovanligt att studier misslyckas med att beskriva sin teoretiska referensram för studien och menar vidare att alla studier oavsett referensram har någon slags logisk grund för arbetet, vissa tydligare beskrivna än andra. Under analysen av de teoretiska perspektiven märktes att det fanns tendenser till ett teoretiskt perspektiv men att dessa inte var tydligt beskrivna eller förklarade, därför hamnade de i ej teori (N/A) kategorin. Att studier misslyckas med att beskriva sin referensram för arbetet, gör det enligt Polit och Beck (2017) svårt för läsaren att tolka forskarens tankegångar. Att så många artiklar var så pass otydliga med sitt teoretiska perspektiv kan vara märkligt med tanke på vilken betydelse teorier och modeller har i den vetenskapliga utvecklingen (Polit & Beck, 2017). En förklaring till examensarbetets resultat kan även ha att göra med att vissa sjuksköterskor enligt

Wiklund (2003) uppfattar vårdvetenskapliga teorier som svåra att tillämpa, som abstrakta och irrelevanta, samt att teorierna inte uppfattas bidra till den kliniska vården.

Av de 13 artiklarna som ändå hade ett teoretiskt perspektiv tydligt beskriven, framkom teorier och modeller av olika abstraktionsgrad. Av dessa kunde många teorier förknippas med middle-range teorier och en teori urskildes som en större omvårdnadsteori så som Polit och Beck (2017) beskriver det. Enligt Wiklund Gustin och Lindwall (2012) så har de olika teorinivåerna sina för- och nackdelar. Exempelvis så är större omvårdnadsteorier väldigt abstrakta och de kan uppfattas som svårtillämpliga, men samtidigt ger de mycket kunskap om vad som är vårdande. Att en hel del teorier framkom i resultatet, som förknippades med middle-range-eller som praktiskt inriktade, kan kanske bero på att teorier på mellannivå eller som är situationsspecifika kan uppfattas som mer tillämpbara och ge mer direkt vägledning i den praktiska verksamheten. Men teorier på mellannivå kan även vara för snäva och allt för styrande (Wiklund Gustin & Lindwall, 2012).

6.2 Metoddiskussion

Examensarbetets syfte var att beskriva den publicerade forskningen tidskriften: Nordic Journal of Nursing Research, under en treårsperiod. I en inledande fas av examensarbetet gjordes överväganden mellan olika metoder som kunde vara lämpliga för att kunna besvara examensarbetets syfte. Reflektioner gjordes kring om litteraturöversikt skulle vara lämplig som metod, men det avgjordes att litteraturöversikt i första hand inte skulle lämpa sig bra. Detta med tanke på att ett huvuddrag i en litteraturöversikt enligt Friberg (2017) är bland annat att jämföra olika artiklar med avseende på likheter och skillnader i resultatdelen. I det här arbetet har inte jämförelse av artiklars resultat varit i fokus, utan fokus har varit på att jämföra andra avsnitt i artiklarna och artiklarnas innehåll i helhet.

Vidare övervägdes ett kvantitativt tillvägagångssätt med inspiration från en tidigare liknande studie där data från artiklar samlats in i form av enkäter och analyserats statistiskt (Vehvilainen-Julkunen, 2012). Ett kvantitativt tillvägagångssätt hade varit möjligt för att besvara frågeställningarna i examensarbetet. Men det kvantitativa tillvägagångssättet med att samla data från artiklar i form av enkäter, valdes bort då det saknades tillräckligt med stöd i metodböckerna och för få tidigare studier hittades som kunde ge vägledning. Det uppmärksammades en svårighet med att skapa en helt egenkonstruerad enkät och tillämpa ett tillvägagångssätt som inte var tillräckligt beprövat tidigare.

Den kvalitativa innehållsanalysen enligt Elo och Kyngäs (2008) som till slut valdes för det här examensarbetet ansågs att lämpa sig bäst då metoden är flexibel och passar bra när stora mängder data ska bearbetas. Enligt Elo och Kyngäs (2008) finns det heller inga direkta rätt eller fel gällande tillvägagångssättet, vilket kan vara både en fördel och nackdel. Fördelen innebär större flexibilitet men samtidigt så kan det vara en svaghet och innebära att metoden används så varierat av olika forskare, att det blir otydligt hur metoden egentligen ska användas. Med den valda metoden anses frågeställningarna i examensarbetets syfte

besvarats och i ett försök att tydliggöra detta och den röda tråden i examensarbetet, har presentationen av genomförande, analys och resultat hela tiden följt samma ordningsstruktur enligt den ordning så som frågeställningarna i arbetet är ställda.

När det gäller examensarbetets vetenskapliga kvalitet har ett antal aspekter tagits i beaktande. Dessa är trovärdighet, pålitlighet, bekräftelsebarhet och överförbarhet. Enligt Mårtensson och Fridlund (2017) så innebär trovärdighet att skapad kunskap beskrivs som rimlig för läsaren och att resultatet har giltighet. Att avgöra om resultaten i detta examensarbete är rimliga eller inte, har varit svårt för författarna av examensarbetet att själva avgöra. Men genom att tydligt redogöra för arbetsprocessens alla steg, har varit ett steg mot att försöka påvisa examensarbetets trovärdighet och kvalitet. Ett steg mot kvalitet i arbetet har varit att endast undersöka vetenskapliga artiklar. En annan aspekt som kan ha stärkt examensarbetets trovärdighet, är att författarna först läste materialet individuellt för att få ett helhetsperspektiv av innehållet, för att sedan tillsammans diskutera och gå igenom delarna av helheten för att nå fram till en samstämmighet kring innehållet i materialet. Trovärdigheten i examensarbetet kan även ha stärkts av att handledare och andra studenter i handledningsgruppen regelbundet läste och tog del av arbetsprocessen.

Pålitlighet i examensarbetet handlar enligt Mårtensson och Fridlund (2017) om att redovisa förförståelse och hur tidigare erfarenheter påverkat datainsamling och dataanalys. I varje fas av examensarbetet, har reflektioner gjorts kring den egna förförståelsen och kunskapen. Exempelvis upptäcktes problematiken med att översätta det engelska språket till svenska. Även om Google translate eller lexikon ofta hjälpte till med översättningen av ord, så riskerade ord och meningar få en annan innebörd på svenska. För att säkerställa att vissa ord fick en så korrekt översättning som möjligt, söktes ytterligare information om hur vissa engelska ord användes i olika sammanhang. En av de undersökta artiklarna var skriven på norska, men eftersom abstract var skriven på engelska och att de norska orden ändå med rätt stor säkerhet kunde tolkas till svenska, gjordes ett val att inkludera artikeln i analysen.

Examensarbetets resultat kan även ha en viss inverkan av förförståelsen och kunskapsnivån angående teoretiska perspektiv och vetenskapliga metoder. Vilket gör det möjligt att resultatet kunde ha presenterats på ett annat sätt om analysen skulle skett av någon annan. Ett exempel där förförståelsen kan haft en inverkan, är resultatet och kategoriseringen av forskningsmetoder, där en artikel vars metod var diskursanalys hamnade i övrigt kategorin och inte valdes med som subkategori från början, vilket kan ses som en svaghet. En annan svaghet kan vara kategoriseringen av vårdkontexterna som valdes utifrån en snabb överblick av vilka områden som kunde tänkas förekomma i den vårdvetenskapliga tidskriften. Det här medförde att de kategorier som skapades i samband med att materialet lästes, gav ett visst perspektiv av den publicerade forskningen i NJNR, samtidigt som det frångick det deduktiva förhållningsättet som annars användes.

I analysen av vilka teoretiska perspektiv som förekom i artiklarna, presenterades endast de teorier som artiklarna tydligt uttryckt som referensram. Detta för att inte riskera göra fel och på grund av begränsad kunskap. I början av examensarbetet fanns även en tanke att

kategorisera de teoretiska perspektiven utifrån olika teorinivåer som exempelvis grand eller middle-range teorier. Men under arbetets gång uppmärksammades att ett arbete med att kategorisera teorier efter exakt teorinivå, var allt för krävande med tanke på kunskapsnivån angående teorier och den begränsade tiden. Även om kunskap hade hämtats hos Polit och Becks (2017) beskrivningar om olika teorinivåer och information söktes om teorierna på Google så var det för svårt att fastställa teorinivåerna i de analyserade artiklarna. För att kunna fastställa de olika teoriernas nivå, hade det krävts ett grundligt arbete med att leta reda på primärkällorna till teorierna, vilket uteslöts i arbetet. Därför gjordes en enklare indelning av det teoretiska perspektivet, genom att sortera om artiklar hade en teori, konceptuell modell eller ej teori (N/A). Detta ansågs ändå kunna ge läsaren överblick över det teoretiska perspektivet som användes i artiklarna.

I en inledande fas av examensarbetet fanns även en tanke om att använda kontext som huvudkategori. Det fanns en tanke om att exempelvis göra subkategorier som inkluderade olika sjukdomstillstånd och olika grupper av deltagande personer som nämndes, exempelvis unga, äldre, barn och så vidare. Men detta visade sig bli allt för mångfacetterat under arbetets gång och då ändrades huvudkategorin kontext till vårdkontext istället, vilket ansågs täcka vad artiklarna handlade om i sin helhet tillsammans med perspektivet artiklarna var skrivna ur och ämnesområde.

De reflektioner kring tillvägagångssätt och förförståelse som nämnts ovan, har även relaterats till begreppet bekräftelsebarhet som enligt Mårtensson och Fridlund (2017) handlar om noggrant presentera analysprocessen och att redovisa ställningstaganden under hela forskningsprocessen.

Den sista aspekten angående examensarbetets vetenskapliga kvalitet handlar om överförbarhet som handlar om i vilken utsträckning resultatet kan överföras till andra situationer, sammanhang eller grupper (Mårtensson & Fridlund, 2017). Det här examensarbetet har endast bearbetat en enskild vårdvetenskaplig tidskrift som främst berör forskningen i en nordisk kontext och även i en begränsad tidsomfattning. Det kan därför vara svårt att överföra resultatet till ett större sammanhang eller fastställa en generell forskningstrend gällande omvårdnadsforskningen allmänt.

Reflektioner har gjorts kring antal frågeställningar i syftet. Antal frågeställningar som valts att undersöka i det här arbetet kan vara för få, för att ge en fullständig beskrivning av forskningen och av tidskriften NJNR. En begränsning av områden att undersöka i tidskriften var tvungen att göras, då tiden var begränsad vid ett examensarbete på grundnivå och på grund av mängden artiklar som skulle analyseras.

6.3 Etikdiskussion

I examensarbetet har Mälardalens regler för fusk och plagiat följts. Oredlighet så som Kjellström (2017) beskriver det, har även försökt att undvikas genom att referera på ett så korrekt sätt som möjligt och tydligt ange källor. De etiska överväganden som beskrivits i tidigare avsnitt har följt med i hela arbetsprocessen. Fokus har särskilt lagts på överväganden kring motivering och tillvägagångssätt av examensarbetet, som enligt Kjellström (2017) tillhör viktiga aspekter i forskningsetiken. Kjellström (2017) menar att forskningsetik inte enbart finns till för att värna om enskilda personers värde och rättigheter. Forskningsetik är även viktigt för att bevara förtroendet för forskningens rykte och allmänhetens förtroende för exempelvis studenter och högskoleutbildning. Författarna av examensarbetet har strävat efter att beskriva hela arbetsprocessen så detaljerat som möjligt, för att visa på transparens och en process som läsaren lätt kan följa. I strävan efter en röd tråd i arbetet, så har ständiga reflektioner gjorts kring val av begrepp och benämningar, så att användningen varit korrekt och konsekvent. I strävan efter ett tydligt upplägg i examensarbetet, så har exempelvis resultatdelen presenterats i samma ordningsföljd som frågeställningarna presenterats i tidigare avsnitt om syfte och frågeställningar. Andra reflektioner angående tillvägagångssätt och metod har redan diskuterats i tidigare avsnitt om metoddiskussion.

7 SLUTSATS

Sammanfattningsvis så visar resultatet i examensarbetet, att forskningen som publicerats i NJNR under en treårsperiod, har en del överensstämmelse med den bakgrundsfakta som presenterats av tidskriften. Det vill säga att NJNR är en vårdvetenskaplig tidskrift som främst berör forskning i en nordisk kontext, där Sverige varit det land som representerats i flest artiklar, både när det gäller representation av artikelförfattare och land som flest studier genomfördes i. Det faktum att endast få ämnesområden och vårdkontexter stack ut i de analyserade artiklarna, med en annars jämn spridning av olika ämnen och kontexter, kan spegla att forskningen skett i ett flerdimensionellt och komplext omvårdnadsfält. Artiklar ur ett sjuksköterskeperspektiv har varit mest framträdande, men att dra någon slutsats om ett mönster kan inte göras i det här examensarbetet med tanke på de fåtal artiklar som undersökts och under en begränsad tidsperiod. Att de teoretiska perspektiven använts så sparsamt och på ett otydligt sätt i NJNR genererar en intressant diskussion om vad det egentligen betyder att så många studier saknar ett teoretiskt perspektiv. Relaterat till evidenshierarkin så är det inte många artiklar i NJNR som kvalificerar sig högt gällande evidensnivå, med tanke på den lilla mängd litteraturöversikter och RCT-studier som presenteras. Men i värderingen av evidens handlar det alltid om vilken forskningsfråga som ställs och varje forskningsfråga har sina egna evidenshierarkier. Olika former av evidens är även viktigt att sätta i relation till enskilda patienten, som i sista hand alltid avgör om något är evident eller inte. NJNR som vårdvetenskaplig tidskrift presenterar en hel del intressanta varierande ämnen i de olika ämnesområdena och speglar många olika aspekter av den

komplexa vårdverkligheten som är relevant för sjuksköterskor att ta del av. Resultatet i det här examensarbetet ger en inblick i den publicerade forskningen i NJNR under de senaste tre åren, vilket kan underlätta för sjuksköterskors orientering bland olika vårdvetenskapliga tidskrifter och den senaste forskningen. Resultatet ger en inblick i exempelvis vilka ämnesområden som berörts mest och vilka ämnesområden som stått mindre i fokus, vilket kan bidra till en inspiration för vidareutveckling av nya forskningsfrågor. Examensarbetets resultat kan vara en viktig inblick för alla sjuksköterskor och andra forskningskonsumenter i den kliniska verksamheten att ta del av, då det visar på vilka kunskapsluckor det finns och områden där kunskapen skulle behöva vidareutvecklas.

8 FÖRSLAG FÖR VIDARE FORSKNING

Eftersom det teoretiska perspektivet använts så sparsamt i artiklarna i NJNR, genererar det ett intressant ämnesområde att forska vidare om. Det kan vara av intresse av att veta på vilket sätt teorier används i andra vårdvetenskapliga tidskrifter och forskningen generellt, med tanke på den ömsesidiga relation som teori har med omvårdnadsforskning enligt Polit och Beck (2017).

Examensarbetets resultat visade att sjukdomsförebyggande frågor och vårdkvalitet tagit lite plats i forskningen i NJNR under de senaste tre åren. Med tanke på vad som betonas i olika lagar kring exempelvis förebyggande av ohälsa och patientsäkerhet, bör det ses som viktigt att lägga mer fokus på forskning inom sjukdomsförebyggande frågor, patientsäkerhet och vårdkvalitet.

Ett annat ämnesområde som tog lite plats i den publicerade forskningen i NJNR, var ämnesområdet e-hälsa. E-hälsa är ett intressant, mångfacetterat och aktuellt begrepp i dagens samhälle där den tekniska utvecklingen hela tiden går framåt, det vore därför intressant att få ta del av mer forskning som berör ämnesområdet e-hälsa.

Tidskriften NJNR har i en del artiklar berört forskning och evidensbaserad vård, men med tanke på vad som lyfts i tidigare forskning angående sjuksköterskors forskningskultur, kan det vara av vikt att lägga ännu mer fokus på forskning och evidensbaserad omvårdnad som ämnesområde i forskningen. Det kan vara aktuellt med forskning som lyfter hur forskningskulturen och den akademiska traditionen bland sjuksköterskor kan stärkas. Samtidigt skulle det vara intressant att få ta del av fler multidisciplinära samarbeten mellan olika professioner, som skulle kunna bidra till variation i både forskningsmetoder och innehåll i tidskriften NJNR.

REFERENSLISTA

- Arman, M. (2015). Vårdande med grundvärden – värdighet, helhet och caritas. I M. Arman, K. Dahlberg & M. Ekebergh (Red.), *Teoretiska grunder för vårdande* (ss. 180–194). Stockholm: Liber.
- Berthelsen, C. B., & Holge-Hazelton, B. (2015). Orthopaedic nurses' attitudes towards clinical nursing research – A cross-sectional survey. *International Journal of Orthopaedic and Trauma Nursing*, 19(2), 74–84. doi; [10.1016/j.ijotn.2014.10.004](https://doi.org/10.1016/j.ijotn.2014.10.004)
- Berthelsen, C. B., & Holge-Hazelton, B. (2018). Caught between a rock and a hard place: An intrinsic single case study of nurse researchers' experiences of the presence of a nursing research culture in clinical practice. *Journal of Clinical Nursing*, 27(78), 1572–1580. doi: [10.1111/jocn.14209](https://doi.org/10.1111/jocn.14209)
- Billhult, A. (2017). Kvantitativ metod och stickprov. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad*. (ss. 99–110). 2: a upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Billhult, A. (2017). Enkäter. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad*. (ss. 121–132). 2: a upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Billhult, A. (2017). Bortfallsanalys och beskrivande statistik. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad*. (ss.265–273). 2: a upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Bohman, D. M., Ericsson, T., & Borglin, G. (2013). Swedish nurses' perception of nursing research and its implementation in clinical practice: a focus group study. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 27(3), 525–533. doi: [10.1111/j.1471-6712.2012.01058.x](https://doi.org/10.1111/j.1471-6712.2012.01058.x)
- Eliasson, A. (2013). *Kvantitativ metod från början*. 3:e upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115. doi:[10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x)
- Eriksson, K., Nordman, T., & Myllymäki, I. (1999). *Den trojanska hästen: evidensbaserat vårdande och vårdarbete ur ett vårdvetenskapligt perspektiv*. Vasa: Åbo Akademi.
- Eriksson, K., & Nordman, T. (2004) *Den trojanska hästen II: utvecklandet av evidensbaserade vårdande kulturer*. Vasa: Åbo Akademi.
- Friberg, F. (2017). *Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. 3:e upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Friberg, F. (2017). Bilaga III: Granskningsfrågor för kvalitativa respektive kvantitativa studier. *Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (ss 187–188.). 3:e upplagan. Lund: Studentlitteratur.

- Furåker, C., & Nilsson, A. (2013). Kompetens, kunskap och lärande. I J. Leksell & M. Lepp (Red.), *Sjuksköterskans kärnkompetenser*. (ss. 15–36). Stockholm: Liber.
- Gaskin, C. J., & Happell, B. (2013). Power of mental health nursing research: A statistical analysis of studies in the International Journal of Mental Health Nursing. *International journal of mental health nursing*, 22(1), 69–75. doi: 10.1111/j.1447-0349.2012.00845.x
- Giménez-Espert, M. C., & Prado-Gascó, V. J. (2019). Bibliometric analysis of six nursing journals from the Web of Science, 2012-2017. *Journal of advanced nursing*, 75(3), 543–554. doi: 10.1111/jan.13868
- Henricson, M. (2017). *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad*. 2: a upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Henricson, M., & Billhult, A. (2017). Kvalitativ metod. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad*. (ss. 111–119). 2: a upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Hälso- och sjukvårdslag* (SFS 2017:30). Hämtad 2018-04-23 från Riksdagens webbplats: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso--och-sjukvardslag_sfs-2017-30
- Kjellström, S. (2017). Forskningsetik. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad*. (ss. 57–80). 2: a upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Liljequist, D., & Törnvall, E. (2013). Informatik och eHälsa. I J. Leksell & M. Lepp (Red.), *Sjuksköterskans kärnkompetenser*. (ss. 295–330). Stockholm: Liber.
- Mantzoukas, S. (2009). The research evidence published in high impact nursing journals between 2000 and 2006: A quantitative content analysis. *International Journal of Nursing Studies*, 46(4), 479–489. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2008.12.016
- Palese, A., Coletti, S., & Dante, A. (2013). Publication efficiency among the higher impact factor nursing journals in 2009: A retrospective analysis. *International Journal of Nursing Studies*, 50(4), 543–551. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2012.08.019
- Patientsäkerhetslag* (SFS 2010:659). Hämtad 2018-04-23 från Riksdagens webbplats: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientsakerhetslag-2010659_sfs-2010-659
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2017). *Nursing research: Generating and Assessing Evidence for Nursing Practice*. Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins.
- Rahm Hallberg, I. (2013). Vad kan vi se i kristallkulan? Sjuksköterskan i framtiden. I J. Leksell & M. Lepp (Red.), *Sjuksköterskans kärnkompetenser*. (ss. 331–345). Stockholm: Liber.

- Rehn, H. (2013). Från läkarens assistent till omvårdnadsexpert. I J. Leksell & M. Lepp, (Red.), *Sjuksköterskans kärnkompetenser*. (ss.63–80). Stockholm: Liber.
- SAGE Publishing. (u.å.). *Nordic Journal of Nursing Research*. Hämtad 2018-04-23 från: <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/nordic-journal-of-nursing-research/journal202360#description>
- Smith, D. R. (2010). A longitudinal analysis of bibliometric and impact factor trends among the core international journals of nursing, 1977–2008. *International Journal of Nursing Studies*, 47(12), 1491–1499. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2010.05.006
- Svensk sjuksköterskeförening. (2014). *ICN:s etiska kod för sjuksköterskor*. Hämtad: 2019-04-09 från: https://www.swenurse.se/globalassets/01-svensk-sjukskoterskeforening/publikationer-svensk-sjukskoterskeforening/etik-publikationer/sjukskoterskornas_etiska_kod_2017.pdf
- Svensk sjuksköterskeförening. (2016). *Evidensbaserad vård och omvårdnad*. Hämtad 2018-04-23 från: https://www.swenurse.se/globalassets/01-svensk-sjukskoterskeforening/publikationer-svensk-sjukskoterskeforening/ssf-om-publikationer/svensk.sjukskoterskeforening.ssf.om.evidensbasera.var_d_2016_2016_webb.pdf
- Svensk sjuksköterskeförening. (2017). *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska*. Hämtad 2018-04-23 från: <https://www.swenurse.se/globalassets/01-svensk-sjukskoterskeforening/publikationer-svensk-sjukskoterskeforening/kompetensbeskrivningar-publikationer/kompetensbeskrivning-legitimerad-sjukskoterska-2017-for-webb.pdf>
- Ulrichsweb. (u.å) *Nordic Journal of Nursing Research*. Hämtad 2018-04-23 från: <http://ulrichsweb.serialssolutions.com.ep.bib.mdh.se/title/1524483285126/183830>
- Vehvilainen-Julkunen, K. (2012). The Publication Culture of Nursing Science in Finland: analysis of Research Articles Published in the Journal of Nursing Science from 1989 to 2008. *International Journal of Caring Sciences*, 5(2), 105–111. Hämtad från: <http://www.internationaljournalofcaringsciences.org/docs/5.Publication%20Culture.pdf>
- Wiklund, L. (2003) *Vårdvetenskap i klinisk praxis*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Wiklund Gustin, L., & Lindwall, L. (2012). *Omvårdnadsteorier i klinisk praxis*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Willman, A. (2014). Hälsa och välbefinnande. I A-K. Edberg & H. Wijk (Red.), *Omvårdnadens grunder: hälsa och ohälsa*. (ss. 37–51). Lund: Studentlitteratur.
- Willman, A., Bahtsevani, C., Nilsson, R., & Sandström, B. (2016). *Evidensbaserad omvårdnad: En bro mellan forskning och klinisk verksamhet*. Lund: Studentlitteratur.

- Wong, E. L. Y., Tam, W. W. S., Wong, F. C. Y., & Cheung, A. W. L. (2013). Citation classics in nursing journals: the top 50 most frequently cited articles from 1956 to 2011. *Nursing Research*, 62(5), 344–351. doi: 10.1097/NNR.ob013e3182a2adff
- Zeleznik, D., Blazun Vosner, H., & Kokol, P. (2017). A bibliometric analysis of the Journal of Advanced Nursing, 1976–2015. *Journal of Advanced Nursing*, 73(10), 2407–2419. doi: 10.1111/jan.13296

BILAGA: A SÖKMATRIS

Artiklarna till bakgrunden söktes i databaserna Academic Search Elite, CINAHL Plus och MEDLINE. Sökning gjordes samtidigt i alla tre databaserna via EBSCO HOST. Dessa databaser valdes för att ge en bred sökning av artiklar inom vårdvetenskap. Sökningen gjordes 2019-04-05. Antalet sökningar som gjordes var fyra och resulterade i elva artiklar, varav åtta artiklar handlar om tidigare liknande studier som på olika sätt granskat tidskrifter och publicerad forskning. De tre resterande artiklarna handlar om sjuksköterskor relaterat till forskning. Avgränsningar som gjordes i sökningen av alla artiklar var att artiklarna skulle vara Peer Reviewed, skrivna på engelska och publicerade mellan år 2009 och 2019. Sökningen av bakgrundsartiklarna skulle dels generera artiklar som handlade om sjuksköterskor relaterat till forskning dels om tidigare liknande studier och analyser kring publicerad forskning, varför olika inklusionskriterier användes beroende på vilka artiklar som söktes.

I sökningen av tidigare liknande studier var inklusionskriterierna att artiklarna skulle handla om analyser av tidskrifter och analyser av publicerad forskning. Sökord som användes var "nursing research", "nursing journal", "analysis", "analysis of nursing journal" och "articles". I en första sökning användes enstaka sökord i kombination, vilket resulterade i stort antal träffar. Därefter användes ordet AND mellan olika kombinationer av sökord vilket resulterade i ett mindre antal träffar. Kombinationen "nursing research" AND "nursing journal" AND "analysis" resulterade i sex träffar, varav fem lästa abstracts och tre valda artiklar. En av artiklarna i sökningen valdes bort baserat på titeln. Två av artiklarna valdes bort då de ej var tillgängliga i full text och i ett försök att få tillgång till full text på annat håll, hittades artiklarna skrivna på annat språk än engelska. I den andra sökningen användes först enbart "analysis of nursing journal" vilket genererade 51 träffar. I hopp om att få ner antalet träffar lades sökordet "nursing research" till som subject term. Sökningen resulterade i 14 träffar, varav fem lästa abstracts och fyra valda artiklar. Fyra av de 14 artiklarna var samma titlar som tidigare sökning genererat. Fyra artiklar sållades bort baserat på titeln. I en tredje sökning användes kombinationen: "nursing journals" AND "articles" AND "analysis" vilket resulterade i 14 träffar, två lästa abstracts och en vald artikel. Många av artiklarna sållades bort på grund av titeln och den artikeln vars abstract lästes och valdes bort, var på grund av att full text ej var tillgänglig.

I sökningen av artiklar som handlade om sjuksköterskors relaterat till forskning var inklusionskriterier att artiklarna på något sätt skulle beskriva sjuksköterskor relaterat till forskning. Exklusionskriterier var att artiklarna inte skulle innehålla sjuksköterskestudenters perspektiv. Sökord som användes var: "clinical nurses" och "nursing research". I sökningen användes sökorden: "clinical nurses" AND "nursing research" vilket resulterade i 29 träffar, varav åtta lästa abstracts och tre valda artiklar. Två artiklar som lästes valdes bort då de inte ansågs vara vetenskapliga artiklar. Tre andra artiklar som lästes ansågs inte relevanta. 21 artiklar valdes bort baserat på titeln.

Artiklarna till bakgrunden har kvalitetsgranskats enligt Fribergs (2017) förslag på frågor vid granskning, se Bilaga C: Kvalitetsgranskning. Med ett kritiskt förhållningsätt har de artiklar som använts i bakgrunden till examensarbetet granskats utifrån varierande antal frågor och blivit poängsatta genom att ha fått ett poäng om frågan kunnat besvaras med ett "ja", och noll poäng om frågan besvarats med ett "nej". Det är 14 granskningsfrågor som besvarats för kvalitativa studier och 13 frågor för kvantitativa studier. Kvalitetsgranskningen har gjorts för att kunna bestämma om de identifierade artiklarna är av god kvalitet för att presenteras i bakgrunden av examensarbetet.

Databas och sökdatum	Sökord	Antal träffar	Urval och avgränsning	Antal lästa abstracts	Antal valda artiklar
EBSCOhost: <ul style="list-style-type: none"> • Academic Search Elite • CINAHL Plus • MEDLINE 2019-04-05	Nursing research AND nursing journal AND analysis (TI)	6	Peer Reviewed 2009–2019 Språk: Engelska	5	3
EBSCOhost: <ul style="list-style-type: none"> • Academic Search Elite • CINAHL Plus • MEDLINE 2019-04-05	Analysis of nursing journal (TI) AND Nursing research (SU)	14	Peer Reviewed 2009–2019 Språk: Engelska	4	4
EBSCOhost: <ul style="list-style-type: none"> • Academic Search Elite • CINAHL Plus • MEDLINE 2019-04-05	nursing journals AND Articles (TI) AND Analysis (TI)	14	Peer Reviewed 2009–2019 Språk: Engelska	2	1
EBSCOhost: <ul style="list-style-type: none"> • Academic Search Elite • CINAHL Plus • MEDLINE 2019-04-05	Clinical nurses AND Nursing research (TI)	29	Peer Reviewed 2009–2019 Språk: Engelska	8	3

BILAGA B: ARTIKELMTRIS

Författare, Årtal, Titel, Tidskrift	Syfte	Metod	Resultat	Kvalitets granskning
Berthelsen, C. B., & Hølge-Hazelton, B. 2015. Orthopaedic nurses' attitudes towards clinical nursing research – A cross-sectional survey. International Journal of Orthopaedic and Trauma Nursing.	Att fastställa sjuksköterskors självupplevda kunskaper, kompetenser, intressen och motivation kring forskning.	Kvantitativ metod. En beskrivande tvärsnittsstudie. Enkätundersökning där 43 sjuksköterskor på en ortopedisk avdelning deltog. Statistisk analys.	Trots att majoriteten av ortopediska sjuksköterskor hade låg självupplevd teoretisk kunskap och praktisk forskningskompetens var deras intresse och motivation att förbättra dessa höga. Sjuksköterskornas inre motivation hämmades av brist på acceptans från kollegor, chefssjuksköterskor och tidsbrist.	10/13
Berthelsen, C. B., & Hølge-Hazelton, B. 2018. Caught between a rock and a hard place: An intrinsic single case study of nurse researchers' experiences of the presence of a nursing research culture in clinical practice. Journal of Clinical Nursing.	Att undersöka hur forskande sjuksköterskor upplever förekomsten av en kultur av omvårdnadsforskning i klinisk verksamhet.	Kvalitativ metod. Fallstudie. En fokusgruppsintervju med sju sjuksköterskor från två universitetssjukhus. Tematisk analys.	Erfarenheterna var att det fanns en kultur i den kliniska verksamheten som inte accepterade eller gav stöd för forskning. Sjuksköterskorna beskrev sina roller som forskare, som en blandning mellan en forskare och en sjuksköterska med skilda normer och värderingar.	9/14

<p>Bohman, D. M., Ericsson, T. & Borglin, G. 2013. Swedish nurses' perception of nursing research and its implementation in clinical practice: a focus group study. Scandinavian Journal of Caring Sciences.</p>	<p>Att undersöka sjuksköterskors uppfattningar om omvårdnadsforskning och dess tillämpning i en klinisk kontext.</p>	<p>Kvalitativ metod. Fyra fokusgruppsintervjuer med sjuksköterskor från thoraxavdelningar. (n=16) Innehållsanalys.</p>	<p>Sjuksköterskors syn på forskning och dess tillämpning i praktiken, påverkades av tre olika faktorer. Individuella, utbildningsrelaterade och kontextuella faktorer. Det som även genomsyrade sjuksköterskors syn på forskning, var utbildningsbakgrunden hos olika sjuksköterskor.</p>	<p>11/14</p>
<p>Gaskin, C. J. & Happell, B. 2013. Power of mental health nursing research: A statistical analysis of studies in the International Journal of Mental Health Nursing. International Journal of Mental Health Nursing.</p>	<p>Att undersöka den statistiska förmågan i studier som publicerats i tidskriften International Journal of Mental Health Nursing.</p>	<p>Kvantitativ metod. Statistisk kraftanalys av 23 publicerade studier från år 2010 och 2011 i tidskriften International Journal of Mental Health Nursing.</p>	<p>Studierna som analyserades hade en statistisk signifikant effektstorlek på medelnivå. I 90% av artiklarna rapporterades inga justeringar efter fel i tester. En tidigare kraftanalys påvisades i 17% av artiklarna. Test för korrelationer och regressioner var kontinuerligt rapporterade i alla artiklar, men andra test var frånvarande.</p>	<p>10/13</p>
<p>Giménez-Espert, M., & Prado-Gascó, V. J. 2019. Bibliometric analysis of six nursing journals from the Web of Science, 2012–</p>	<p>Att förstå tidskrifternas nuvarande status, utveckling och att beskriva exakt antal publicerade artiklar, institutioner,</p>	<p>Kvantitativ metod. En beskrivande bibliometrisk analys av 3937 publicerade forskningsartiklar från åren 2012–2017 från sex olika omvårdnadstidskrift</p>	<p>Journal of Advanced Nursing producerade mest artiklar av de undersökta tidskrifterna. USA och Storbritannien var de mest</p>	<p>9/13</p>

<p>2017. Journal of Advanced Nursing.</p>	<p>länder, författare, citrat, de mest citerade artiklarna, analyser av termer, sanciteringar och medförfattare.</p>	<p>er. Kvantitativ innehållsanalys.</p>	<p>produktiva länderna. Griffith University och Kings College London var de mest skapande institutionerna. University of Pennsylvania var en av de fem topp citerade institutionerna. Aiken LH och Sermeus W var två av de topp åtta mest internationellt citerade författarna. Den mest citerade artikeln var publicerad i IJNS och var skriven av Aiken LH med 118 citeringar. Ordet ”patient” följt av ”student” och ”sjukhus” var de mest förekommande utifrån en tematisk analys.</p>	
<p>Mantzoukas, S. 2009. The research evidence published in high impact nursing journals between 2000 and 2006: A quantitative content analysis. International Journal of Nursing Studies.</p>	<p>Att granska de forskningsartiklar som publicerats i de tio mest övergripande omvårdnadstidsskrif terna under åren 2000–2006.</p>	<p>Kvantitativ metod. Icke-experimentell. Kvantitativ innehållsanalys. Datainsamling och dataanalys av totalt 2574 artiklar från tio omvårdnadstidsskrif ter.</p>	<p>Resultaten av artiklarna sammanställdes i olika kategorier. Icke-experimentell metod var vanligast i kategorin metod. I kategorin typ av evidens var beskrivande studier vanligast. Kliniska/praktiska problemområden var vanligast i kategorin</p>	<p>10/13</p>

			problemområde.	
Palese, A., Coletti, S., & Dante, A. 2013. Publication efficiency among the higher impact factor nursing journals in 2009: A retrospective analysis. International Journal of Nursing Studies.	Att undersöka tidskrifternas publikationseffektivitet. Även att undersöka skillnader i publikationseffektivitet gällande olika studiedesigner.	Kvantitativ metod. Retrospektiv studiedesign. De tio i topp omvårdnadstidskrifter utifrån Impact Factor valdes och 1152 artiklar som publicerats från 1 januari- 31 december 2009 inkluderades. Statistisk analys.	Forskningsprocessen tog i genomsnitt 2,5–3 år från datainsamling fram till publicering. Metaanalyser (1,3 år) och systematiska översikter (1,9 år) var de studiedesigner med snabbast process. De studiedesigner som krävde längst tid var bland annat fallkontrollstudier (4 år) och kohortstudier (3,5 år).	8/13
Smith, D. R. 2010. A longitudinal analysis of bibliometric and impact factor trends among the core international journals of nursing, 1977–2008. International Journal of Nursing Studies.	Ur ett bibliometriskt perspektiv, undersöka utveckling och trender av de mest dominerande internationella omvårdnadstidskrifterna.	Kvantitativ metod. Bibliometrisk analys av sju omvårdnadstidskrifter. Statistisk analys.	Tidskrifternas citeringsfrekvens hade ökat med 700% mellan åren 1977–2008, från i genomsnitt 360 citeringar år 1977 till i genomsnitt runt 2600 citeringar år 2008. Antalet citeringar ökade med 65 per år från 1977 till 2008. Det största medelvärdet av Impact Factor var 0,6 poäng, med en ökning av 0,03 poäng per år i de analyserade tidskrifterna.	8/13
Vehvilainen-Julkunen, K., &	Att beskriva utvecklingen av	Kvantitativ metod. Innehållsanalys av	Områden inom klinisk praxis var de	8/13

<p>Saarti, J. 2012. The publication culture of nursing science in Finland: analysis of research articles published in the Journal of Nursing Science from 1989 to 2008.</p>	<p>forskningstradition en i Finland.</p>	<p>433 artiklar mellan år 1989–2008 publicerade i finska omvårdnadstidskrift en Hoitotiedelehti.</p>	<p>mest förekommande ämnena. En kvalitativ metod användes i 47% av de undersökta artiklarna, kvantitativ metod stod för en tredjedel och resterande artiklar av mixade metoder. Den mest populära analysmetoden var innehållsanalys. Majoriteten av artiklarna var på beskrivande nivå, 4% innehöll interventionsstudier. Enkäter var de mest använda datainsamlingsmetoderna på 37%. Patientperspektiv var det mest förekommande på 31%.</p>	
<p>Wong, E. L. Y., Tam, W. W. S., Wong, F. C. Y., & Cheung, A. W. L. 2013. Citation classics in nursing journals: the top 50 most frequently cited articles from 1956 to 2011. Nursing Research.</p>	<p>Att identifiera de mest citerade artiklarna som publicerats i olika omvårdnadsvetenskapliga tidskrifter från år 1956 till 2011.</p>	<p>Kvantitativ metod. Citeringsanalys. Olika databaser användes för att identifiera 89 omvårdnadstidskrifter och citeringar till dessa.</p>	<p>De 50 mest citerade artiklarna förekom i 10 vårdvetenskapliga tidskrifter mellan 1970 och 2005. De flesta av de 50 artiklarna publicerades mellan 1986 och 1995. Den mest citerade artikeln fick 784 citeringar. De vanligaste ämnena som förekom var metodologi för kvalitativa studier, validitetsprocedurer,</p>	<p>8/13</p>

			vård och omsorg i cancer och psykisk hälsa. De vanligaste studiedesignerna var översikter med metaanalyser och instrumentvalidering.	
Zelevnik, D., Blazun Vosner, H. & Kokol, P. 2017. A bibliometric analysis of the Journal of Advanced Nursing, 1976–2015. Journal of Advanced Nursing.	Att genomföra en bibliometrisk analys och ge en översikt av publikationstrender i Journal of Advanced Nursing, under en 40 års period, från 1976–2015.	Kvantitativ metod. Beskrivande bibliometrisk analys och kartläggning av informationskällor i Journal of Advanced Nursing mellan 1976–2015.	Studien visade på positiva trender i litteraturproduktion i Journal of Advanced Nursing. Men på den senaste tiden hade antalet publicerade artiklar i tidskriften minskat. Storbritannien var den mest produktiva institutionen, som även rankades högt när det gäller framgångsrik publicering i tidskriften.	8/13

BILAGA C: KVALITETSGRANSKNING

Följande frågor har baserats på Fribergs (2017) granskningsfrågor för kvalitativa och kvantitativa studier:

Förslag på frågor vid granskning av kvalitativa studier:

- Finns det ett tydligt problem formulerat? Hur är detta i så fall formulerat och avgränsat?
- Finns teoretiska utgångspunkter beskrivna? Hur är dessa i så fall formulerade?
- Finns det någon omvårdnadsvetenskaplig teoribildning beskriven? Hur är denna i så fall beskriven?
- Vad är syftet? Är det klart formulerat?
- Hur är metoden beskriven?
- Hur är undersökningspersonerna beskrivna?
- Hur har data analyserats?
- Hur hänger metod och teoretiska utgångspunkter ihop?
- Vad visar resultatet?
- Hur har författarna tolkat studiens resultat?
- Vilka argument förs fram?
- Förs det några etiska resonemang?
- Finns det en metoddiskussion? Hur diskuteras metoden i så fall?
- Sker en återkoppling till teoretiska antaganden, till exempel vårdvetenskapliga antaganden?

Förslag på frågor vid granskning av kvantitativa studier:

- Finns det ett tydligt problem formulerat? Hur är detta i så fall formulerat och avgränsat?
- Finns teoretiska utgångspunkter beskrivna? Hur är dessa i så fall formulerade?
- Finns det någon omvårdnadsvetenskaplig teoribildning beskriven? Hur är denna i så fall beskriven?
- Vad är syftet? Är det klart formulerat?
- Hur är metoden beskriven?
- Hur har urvalet gjorts (t.ex. antal personer, ålder, inklusions- respektive exklusionskriterier)?
- Hur har data analyserats? Vilka statistiska metoder användes? Var dessa adekvata?
- Hänger metod och teoretiska utgångspunkter ihop? I så fall hur?
- Vad visar resultatet?
- Vilka argument förs fram?
- Förs det några etiska resonemang?
- Finns det en metoddiskussion? Hur diskuteras metoden i så fall, till exempel vad gäller generaliserbarhet?
- Sker en återkoppling till teoretiska antaganden, till exempel omvårdnadsvetenskapliga antaganden? (Friberg, 2017, s. 187–188.)

BILAGA D: EXEMPEL UR ANALYSMATRIS

Volym, Utgåva, Artikel	Titel	Ämnesområde	Vårdkontext	Land: • Studie • (n = antal) Författare	Perspektiv	Metod	Teoretiskt perspektiv
Vol. 36 (4) A3	Outcomes of partnership between higher education and health care	Praktiska/kliniska frågor	Sjukhusvård	S: Finland F: (n=2) Finland	Sjuksköterska	Kvalitativ Kvalitativ innehållsanalys Fokusgruppsintervjuer Berättelser (dagböcker) Övrigt (uppsatser)	Ej teori (N/A)
Vol. 36 (4) A4	Conceptual relationships between the ICF and experiences of mealtimes and related tasks among persons with Parkinson's disease	Hälsöfrämjande frågor	Övrigt	S: Sverige F: (n=4) Sverige	Patient	Kvalitativ Kvalitativ innehållsanalys Intervjuer	ICF Konceptuell modell
Vol. 36 (4) A5	Health dialogue with non-native-speaking parents: Child health nurses' experiences	Vårdrelationer	Barnhälsovård	S: Sverige F: (n=3) Sverige	Sjuksköterska	Kvalitativ Kvalitativ innehållsanalys Fokusgruppsintervjuer	Ej teori (N/A)

MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Box 883, 721 23 Västerås **Tfn:** 021-10 13 00
Box 325, 631 05 Eskilstuna **Tfn:** 016-15 36 00
E-post: info@mdh.se **Webb:** www.mdh.se